СОВЕТ КАНАШСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ВЕРХНЕУСЛОНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЮГАРЫ ОСЛАН
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫҢ
КАНАШ АВЫЛ
ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

Тел.: (84379) 30-1-48, факс (84379) 30-1-48.

РЕШЕНИЕ **КАРАР**

07.07.2023 д. Канаш №25-147

«Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Канаш авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында»

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Канаш авыл җирлеге Советының 2020 елның 28 апреленнән 67-312 карары белән расланган Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Канаш авыл җирлегендә халык хокукларын үтәү максатларында ачык тыңлауларны оештыру һәм үткәрү тәртибе турындагы Нигезләмә белән авыл җирлеге ачык тыңлаулар үткәрү юлы белән проектны тикшерүдә катнашу өчен, җәмәгать тыңлаулары нәтиҗәләрен исәпкә алып,

Югары Ослан муниципаль районы
Канаш авыл җирлеге Советы
карар итте:

1. Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Канаш авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслрга (1 нче кушымта).
2. “Югары Ослан муниципаль районының Канаш авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында” Канаш авыл җирлеге Советының 2021 елның 9 сентябрендәге 11-69 номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.
3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында, Югары Ослан муниципаль районының рәсми сайтында, Канаш авыл җирлегенең мәгълүмат стендларында урнаштырырга.
4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемдә калдырам.

Совет рәисе,
Югары Ослан муниципаль районы
Канаш авыл җирлеге башлыгы Н.Н.Вальков

Югары Ослан муниципаль районы
Канаш авыл җирлеге Советының
2023нче елның 7нче мартыннан
25-147 номерлы карарына
1 кушымта

ТР ЮГАРЫ ОСЛАН МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ КАНАШ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕН ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ КАГЫЙДӘЛӘРЕ

1. Гомуми нигезләмәләр

1. Канаш авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләре (алга таба - Кагыйдә) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законны үтәү йөзеннән әйләнә-тирә мохитне саклау турындагы федераль кануннар, халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге, Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары һәм Канаш авыл җирлегенең муниципаль норматив хокукый актлары (алга таба - җирлек) нигезендә эшләнгән.

2. Әлеге кагыйдәләр, аларның оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә, барлык юридик һәм физик затларны башкару өчен мәҗбүри.

3. Әлеге Кагыйдәләр җирлекнең бөтен территориясендә гамәлдә һәм түбәндәге таләпләрне билгели:

1) биналарны (торак йортларны да кертеп), алар урнашкан корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен тоту буенча тиешле биналарның һәм корылмаларның тышкы күренешенә;

2) төзекләндерү эшләре исемлегенә һәм аларны үтәү ешлыгына;

3) биналар милекчеләренең (алардагы урыннар) һәм янәшәдәге территорияләрне төзекләндерүдә катнашу тәртибен билгеләүгә;

4) җирлек территориясен төзекләндерүне оештыру (урамнарны яктыртуны, территорияне яшелләндерүне, урамнарның исемнәре һәм йортларның номерлары булган күрсәткечләр урнаштыруны, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тотуны да кертеп).

4. Территорияләрне төзекләндерү элементларын проектлау һәм урнаштыру шәһәр төзелеше һәм җир законнары, махсус нормалар һәм кагыйдәләр, дәүләт стандартлары, җирлекнең Генераль планы, Җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре, билгеләнгән тәртиптә расланган проект документациясе нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Төп төшенчәләр

5. Әлеге Кагыйдәләрне гамәлгә ашыру максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

җирле әһәмияттәге автомобиль юлы - транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм автомобиль юлының бүленгән полосасы чикләрендә һәм аларда урнашкан яисә алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл полотносы, юл өслеге һәм шуңа охшаш элементлар) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмаларын - саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын, җитештерү объектларын, автомобиль юлларын төзекләндерү элементларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объекты;

фасадның архитектур үзенчәлекләре - бинаның фасадның, шәһәр төзелеше мохитенең конструктив һәм эстетик сыйфатларын чагылдыра торган аермалы характеристикалары (стиль һәм композицион бөтенлек, ритм, ярашлылык һәм пропорциональ булу, визуаль кабул итү, ачык һәм ябык киңлекләр балансы);

фонсыз конструкцияләр - тышкы мәгълүмат чараларын әзерләү ысулы, корылма аерым хәрефләрдән, билгеләрдән, декоратив элементлардан тора;

территорияне төзекләндерү - әлеге Кагыйдәләрдә гражданнарның яшәү шартларының уңайлылыгын тәэмин итүгә һәм арттыруга, җирлек территориясен һәм аның территориясендә урнашкан объектларны, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне, җир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны, янәшәдәге территорияләрне карап тотуга һәм аларның санитар һәм эстетик торышын яхшыртуга юнәлдерелгән чаралар комплексын гамәлгә ашыру эшчәнлеге;

вертикаль яшелләндерү - биналарның фасад өлекләрен һәм корылмаларны, шул исәптән балконнарны, лоджийларны, галереяларны, терәк стеналарын һ.б. куллануны, аларда стационар һәм мобиль яшел утыртмаларны урнаштыру өчен;

витрина - фасадның бер өлешен биләп торучы тоташ пыялалау рәвешендәге проем (тәрәзә, витраж);

барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектур йөзе - җирлекнең тышкы образын формалаштыручы биналар һәм территорияләр фасадларының архитектур-сәнгать һәм шәһәр төзелеше үзенчәлекләре;

яктыртуның тышкы ысулы - мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы, ул вакытта мәгълүмат кыры аңа юнәлтелгән утның еракта урнаштырылган чыганагы белән яктыртыла;

квартал эчендәге (җирле) юл - магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына таба транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

төзекләндерүне торгызу - юлларның, хуҗалык проездының, тротуарның бөтен киңлегенә сыйфатлы асфальт түшәмәне торгызуны, бордюр ташын кире урнаштыруны, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, газ үләннәре чәчелү һәм бозылган яшел утыртмалар утырту тырмасы астына газлар ремонтлауны, реклама конструкцияләрен һәм төзекләндерүнең башка элементларын торгызуны үз эченә алган эшләр комплексы;

газон - махсус сайлап алынган үләннәр орлыклары чәчелә торган, ул утырту өчен фон, парк корылмалары һәм ландшафт композициясенең мөстәкыйль элементы булып тора, шулай ук табигый үлән капламы;

җирлек территориясе - җирлек чикләрендәге территория;

декоратив-монументаль сәнгать - ул төзекләндерү элементлары, шул исәптән массакүләм йөрү биналары һәм корылмалары, гомуми файдалану территорияләре өчен, декоратив-сәнгать бизәлешен кулланып махсус билгеләнгән кече архитектура формалары;

декоратив-сәнгати бизәлеш - монументаль яисә декоратив сыннар рәвешендәге декоратив-монументаль сәнгать элементлары, монументаль яисә декоратив рәсем сәнгате, кырмыска, мозаика, орнамент, стрит-арт, инсталляция, барельеф, нәфис металл һәм объектның сәнгатьлелеген һәм имиджын күтәрүгә йогынты ясый торган башка төрләр;

мәгълүматны тапшыруның динамик ысулы - мәгълүматны электрон чыганаклардан файдаланып тапшыру ысулы һәм мәгълүматны алмаштыруны күздә тоткан табло;

йорт биләмәсе - ишегалды корылмалары булган индивидуаль торак йорт һәм әлеге йорт урнашкан җир кишәрлеге;

ишегалды корылмалары - җир кишәрлегендә урнашкан вакытлы ярдәмче корылмалар (базлар, күгәрченнәр, сарайлар һ.б.);

бина - автоном рәвештә яшәргә, реконструкцияләнергә һәм эксплуатацияләнергә мөмкин булган бердәм күләм төзелеш системасын (төзелешкә бер рөхсәт нигезендә төзелгән) тәшкил итүче капиталь төзелеш объекты;

биналар, массакүләм булу корылмалары - сәүдә объектлары, административ биналар, күп функцияле үзәкләр, җәмәгать туклануы предприятиеләре, тамашалы объектлар (мәдәни, спорт, театр, күңел ачу урыннары), аларның гомуми мәйданы 1500 кв. метрдан артып китә;

яшел утыртмалар - табигый һәм ясалма килеп чыккан агач-куаклык һәм үләнчел үсемлекләре җыелмасы (паркларны, урманнарны, махсус сакланылучы табигать территорияләрен, бульварларны, скверларны, бакчаларны, газоннарны, чәчәклекләрне, шулай ук аерым торучы агачларны һәм куакларны да кертеп);

җир кишәрлеге - җир өслегенең характеристикалары булган, аны индивидуаль билгеле бер әйбер сыйфатында билгеләргә мөмкинлек бирә торган өлеше;

җир эшләре - җирлек территориясенең камилләштерелгән яисә грунт катламын бозуга яисә юлларның һәм тротуарларның камилләштерелгән катламын төзүгә (урнаштыру) бәйле эшләр;

инженерлык коммуникацияләре - инженерлык-техник тәэмин итү челтәрләре: суүткәргеч, канализация, җылыту, торбаүткәргеч, электр тапшыру линияләре, элемтә һәм җирлек территориясендә гамәлдә булган яки салына торган башка инженерлык корылмалары;

җирлекнең тарихи территорияләре - махсус җирлек әһәмиятендәге территорияләр, аларны үзләштерү XI гасыр башыннан 1959 елга кадәр чорга туры килә, аларга карата урнаштыруга рөхсәт ителә һәм рөхсәт ителми торган тышкы мәгълүмат типлары һәм төрләре, шул исәптән мондый конструкцияләргә таләпләр, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарьләре) турындагы Россия Федерациясе законнары, аларны саклау һәм куллану турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнгән. Җирлекнең тарихи территорияләренең гомуми чикләре җирлек башкарма комитетының муниципаль хокукый актлары белән раслана;

түбә яшелләндерү - аларда архитектура-ландшафт объектларын (газоннар, чәчәк түтәлләре, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән мәйданнар һ.б.) төзү өчен биналарның түбәләрен һәм корылмаларны куллану;

яңгыр канализациясе (яңгыр сулары) - өске (яңгыр сулары, кар сулары), су юу һәм дренаж суларын транспортировкалау өчен билгеләнгән технологик яктан бәйле инженерлык корылмалары (улаклар, яңгыр сулары, лотоклар һәм торбалар) комплексы;

җемелдәүче яктылык - яктылык агымының характеристикаларын үзгәртүне күздә тоткан светодинамик эффект (төс, яктылык, эшләтеп җибәрү чираты һ.б.) ;

тышкы яктырту - җирлекнең караңгы вакытында магистральләр, урамнар, мәйданнар, парклар, скверлар, бульварлар, ишегаллары һәм җәяүлеләр өчен билгеләнгән яктырту элементлары җыелмасы;

килеп туган төзелешнең тышкы архитектур йөзен бозу - урнаштыруга рөхсәт ителә торган һәм рөхсәт ителми торган тышкы мәгълүмат урнаштыру чараларының тибына һәм төренә карата таләпләрне, шул исәптән, җирлек барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектур йөзен саклау кирәклеген исәпкә алып, әлеге Кагыйдәләр билгеләгән таләпләрне үтәмәү;

санкцияләнмәгән чүплек - калдыкларны урнаштыру объектлары дәүләт реестрына кертелмәгән объектларда юридик яисә физик затларның эшчәнлеге

барышында барлыкка килгән объектларда рөхсәтсез (санкцияләнмәгән) ташландыру (урнаштыру) яисә каты көнкүреш, эре габаритлы, төзелеш калдыкларын, башка чүп-чарны кушу;

стационар булмаган сәүдә объекты - ул вакытлыча төзелгән корылма яисә вакытлыча конструкция, инженерлык-техник тәэмин итү челтәрләренә технологик тоташуның булуына яисә булмавына карамастан, җир кишәрлеге белән нык бәйләнмәгән сәүдә объекты, шул исәптән күчмә корылма;

яшелләндерү - үсемлек компонентларын актив кулланып муниципаль берәмлек тирәлеген формалаштыруны тәэмин итә торган территорияне төзекләндерү һәм ландшафт оешмасы элементы, шулай ук инженерлык әзерлегенең төрле төрләре буенча эшләр үткәрүгә (вертикаль планлаштыру, терраслау, кронирование һ.б.) бәйле комплекслы процесс һәм яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерү: турыдан-туры агач утырту, шул исәптән эре үлчәмнәр, куаклыклар, үләнчел газлар, чәчәклекләр, альпинарийлар һәм рокарилар булдыру, махсуслаштырылган бакчалар төзү һ.б.лар төзү белән бәйле комплекслы процесс;

гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр - гомуми файдаланудагы территорияләрдә урнашкан скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;

чикләнгән файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр - предприятиеләрнең, оешмаларның, учреждениеләрнең, торак кварталларның яшелләндерелгән территорияләре;

махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр - санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндерү, үсентеләр питомниклары;

махсус сакланылучы табигать территорияләре - табигать комплекслары һәм аеруча табигатьне саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм савыктыру әһәмиятенә ия булган, җирле үзидарә органнары карарлары тарафыннан тулысынча яисә өлешчә хуҗалык файдалануыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгеләнгән җир, су өслеге һәм алар өстендәге һава киңлеге участоклары;

җәмәгать транспортының көтү тукталышы - җәмәгать транспортын туктату, пассажирлар утырту һәм төшерү зонасына һәм җәмәгать транспортында пассажирлар көтеп тору зонасына ия махсус җиһазландырылган мәйданчык;

пыялаланган фасад - фасадның бөтен яссылыгын яисә аның шактый өлешен алып тора торган тоташ пыяладан эшләнгән фасад;

яктыртуның ачык ысулы - яктылык чыганагының аны тарату өчен каршылыклары булмаган мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы;

җирлек панорамасы - җирлек территориясенең ачык тирәлектән (яр буе, мәйданы, су объектлары акваториясе, күренеш һәм күзәтү мәйданчыклары) кабул ителә торган, җирлек характеристикаларын һәм силуэтын ача торган фрагменты;

бина фасадларының колористик хәл итү паспорты (фасадларның төсләр чишелеше) - билгеләнгән тәртиптә килештерелгән һәм расланган, аерым бина фасадының җирлек территориясендә урнашкан фасадының бердәм архитектура һәм төсләр чишелешен билгели торган һәм аның тышкы бизәлешенә таләпләр билгели торган документ;

җирлек урамнары перспективасы - алгы фронт формалаштыручы җирлек мохите фрагментын һәм барлыкка килгән композицион, стиль һәм сәнгать характеристикалары булган урамнар силуэтын визуаль кабул итү;

җәяүлеләр өчен зоналар - транзит хәрәкәт итү максатларында халык хәрәкәте үткәрелә торган һәм билгеле бер характеристикаларга ия булган җирлек территорияләре участоклары, алар урамнан тыш һәм җир өсте җәмәгать транспорты тукталышлары булу, хезмәт күрсәтү объектларының, тарих һәм мәдәният

ядкарьләренең, рекреацияләрнең югары концентрациясе һ.б. Җәяүле зоналар эспландларда, җәяүлеләр урамнарында, торак пункт мәйданнарының җәяүле частьларында формалашырга мөмкин;

йорт алды территориясе - яшелләндерү һәм төзекләндерү элементлары булган күпфатирлы йорт урнашкан җир кишәрлеге, әлеге йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән һәм күрсәтелгән җир кишәрлегендә урнашкан башка объектлар;

якындагы территория - гомуми файдаланудагы территория, ул Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртип нигезендә мондый җир кишәрлеге төзелгән һәм чикләре муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән очракта бинага, төзелешкә, корылмага, җир кишәрлегенә тоташа;

продуктив хайваннар һәм кошлар - алар сөтне, йонны, йомырканы һәм башкаларны алу өчен күп тапкырлар яисә даими кулланыла торган хайваннар һәм кошлар;

тышкы мәгълүмат чараларын (паспортны) урнаштыру проекты - Башкарма комитет карары белән расланган, ул төзекләндерү элементының тышкы күренешен һәм төгәл урынын, ә атап әйткәндә тышкы мәгълүмат чараларын билгели торган һәм аны идентификацияләү өчен кирәкле башка белешмәләрне үз эченә алган билгеләнгән рәвештәге документ;

территорияне санитар чистарту - аерым территориядән җыю, каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны алып китү һәм утильләштерү (зарарсызландыру);

яктылык тартмасы - тышкы мәгълүмат чараларын әзерләү ысулы, корылма эчке яктыртылган бер күләмнән яисә күләмле элементлардан гыйбарәт;

авыл хуҗалыгы хайваннары - терлекчелек һәм башка авыл хуҗалыгы продукциясен, терлекләрне җитештерү өчен кулланыла торган хайваннар, кыйммәтле мехлы җәнлекләр, куяннар, умарталар һәм башкалар;

махсуслаштырылган оешмалар - төзелгән муниципаль контрактлар нигезендә җирлек территориясен төзекләндерү өлкәсендәге эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы төрле оештыру-хокукый рәвештәге юридик затлар;

территорияләрне тоту - җир кишәрлегендә урнашкан биналарны, корылмаларны, кече архитектура формаларын, коймаларны, төзелеш мәйданчыкларын, яшел утыртмаларны, җир асты инженерлык коммуникацияләрен һәм аларның конструктив элементларын, транспорт инфраструктурасы объектларын үз вакытында ремонтлау һәм фасадларын карап тотуга бәйле чаралар комплексы;

җирле әһәмияттәге юлларны тоту - юлларның, юл корылмаларының, юлларны комплекслы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатация торышын тәэмин итә торган эшләр комплексы;

Тышкы мәгълүматны (вывеска) урнаштыру чарасы - оешма урнашкан урында һәм (яисә) турыдан-туры товарны гамәлгә ашыру урынында урнашкан биналарны, корылмаларны, шул исәптән "Кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль законның 9 статьясы үз көченә мәҗбүри булган мәгълүматны кулланучыларга җиткерү өчен некапиталь булмаган мәгълүматны, ә атап әйткәндә, оешманың фирма атамасы (исеме), аның урнашкан урыны (адресы) һәм аның эш режимы турындагы мәгълүматны, шулай ук законны урнаштыру мәҗбүрилегенә урнаштырылган яки эш әйләнеше гадәте аркасында урнашкан яки реклама белән бәйле максатларны эзәрлекләми торган мәгълүматны реклама белән эзәрлекләми торган мәгълүмат. "Тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы" һәм "тышкы мәгълүмат чарасы" төшенчәсе тиңдәш;

суперграфика - фасадларның архитектур-сәнгати бизәлеше алымнарының берсе

(рәсем, орнамент, барельеф, мозаика);

тактиль өслек - өске катлам фактурасының сизелерлек үзгәреше булган өслек;

махсус җирлек әһәмиятендәге территорияләр - җирлек территориясенең үзенчәлекле статуска һәм (яисә) югары мәдәни-рекреацион һәм социаль кыйммәткә ия булган өлеше, аларга карата җирлекнең барлыкка килгән төзелешләренең тышкы архитектур йөзен саклау максатларында әлеге Кагыйдәләр белән тышкы мәгълүмат урнаштыру типлары һәм төрләре билгеләнә, алар урнаштыруга рөхсәт ителә һәм рөхсәт ителми, шул исәптән мондый конструкцияләргә таләпләр дә;

территорияләрне җыештыру - җитештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны махсус билгеләнгән урыннарга җыюга, алып китүгә бәйле эшчәнлек төре, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлдерелгән башка чаралар;

урамнар һәм гомумпоселок юллары - гомуми кулланылыштагы территорияләр, аларның җирлек мохите эстетикасына югары таләпләр куелган;

вәкаләтле орган - үз компетенциясе чикләрендә җирлек территориясен оештыруны, координацияләүне һәм төзекләндерүне тикшереп торуны гамәлгә ашыручы авыл җирлеге башкарма комитеты;

фасад - бинаның тышкы ягы (төп, ян, ишегалды);

фон конструкцияләре - хәрефләр, билгеләр һәм декоратив элементлар фон өслегендә урнашкан тышкы мәгълүмат чараларын әзерләү ысулы;

фриз - фасадның яки козырьканың горизонталь полоса рәвешендәге декоратив рам элементы;

фронтон - бинаның фасадының соңгы кат тәрәзәләренең югарыгы билгеләреннән яисә чыгыш ясаучы элементлардан фасадның өске ноктасына кадәр үлчәнгән түбәдән югарырак күтәрелүче йомгаклау өлеше;

төзекләндерү элементлары - территорияне төзекләндерүнең состав өлеше буларак кулланыла торган декоратив, техник, планлаштыру, конструктив җайланмалар, яшелләндерү элементлары, җиһазларның һәм бизәлешнең төрле төрләре, шул исәптән биналарның, корылмаларның фасадлары, кече архитектура формалары, стационар булмаган корылмалар, мәгълүмати щитлар һәм күрсәткечләр.

3. Җирлек территорияләрен төзекләндерүгә, тотуны һәм җыештыруны оештыруга гомуми таләпләр

6. Җирлекнең бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны да кертеп) һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелергә, эчтәлеккә һәм җыештырылырга тиеш.

7. Гомуми файдаланудагы территорияләрне, шул исәптән урамнар, машина юллары, җирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, пляжлар, башка объектлар белән шөгыльләнүче җир кишәрлекләрен карап тотуны һәм җыештыруны оештыруны вәкаләтле орган үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыра.

8. Физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый рәвешләренә бәйсез рәвештә, милек хокукындагы яисә башка асылмалы хокуктагы (алга таба - җир кишәрлекләренең хокук ияләре) җир кишәрлекләрен үз вакытында һәм сыйфатлы җыештыруны һәм карап тотуны тәэмин итәргә тиеш. Башка территорияләрне җыештыруны һәм карап тотуны оештыру җирле үзидарә органы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Әгәр дә бина, корылма милек хокукында яисә башка әйберләрдә булса, яки берничә затның мәҗбүри хокукында булса, җыештырылырга тиешле территория милек хокукындагы өлешкә яисә күчемсез милек объектына башка хокукка

пропорциональ рәвештә билгеләнә.

Җир кишәрлеге территориясендә төрле затларга караган берничә бина, корылма булса, территорияне тоту һәм җыештыру чикләре яклар килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаса, җыештырылырга тиешле территория биналарның, корылмаларның барлык милекчеләре яисә башка хуҗалары (кулланучылар) арасында тигез өлешләрдә билгеләнә.

Физик яисә юридик зат карамагындагы җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, биләмәсендәге фактта урнашкан җир кишәрлеге чиге буенча территория җыештырылырга тиеш.

Әгәр дә бина, корылма милек хокукында яисә башка әйбер хокукында яисә берничә зат мәҗбүри хокукта булса, фасадның эчтәлеге якларның килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаса, фасадны карап тору милек хокукында яисә күчемсез милек объектына башка хокукта өлешләргә пропорциональ рәвештә гамәлгә ашырыла.

9. Юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр, йорт хуҗалары, бакча ширкәтләре һәм авыл җирлеге территориясендә үз эшчәнлеген гамәлгә ашыручы башка хуҗалык субъектлары каты көнкүреш калдыкларын, ТБО, КГМ җыю, саклау һәм алып китүгә килешүләр төзергә һәм калдыкларны утильләштерүне һәм зарарсызландыруны башкаручы махсуслаштырылган предприятиеләр белән шартнамәчел мөнәсәбәтләре булган чүп-чар ташучы оешмалар белән күрсәтелгән хезмәтләрне вакытында түләргә тиеш.

Башкаручылар белән территорияне, шул исәптән беркетелгән территорияне җыештыруга һәм калдыкларны һәм карны чыгаруга килешүләр төзегән җаваплы затлар үтәлә торган эшнең вакытында һәм сыйфатлы булуын күзәтүне һәм башкаручылардан таләп итәргә тиеш.

Юридик затлар, индивидуаль эшкуарлар, хосусый йорт хуҗалары, бакча ширкәтләре һәм авыл җирлеге территориясендә үз эшчәнлеген гамәлгә ашыручы башка хуҗалык субъектлары түбәндәгеләргә бурычлы:

— тирә-юньдә чүп-чар җыю контейнерлары, каты көнкүреш калдыклары җыю контейнерлары, контейнер мәйданчыклары булдыруны тәэмин итәргә, ә анализланмаган биналарда, корылмаларда һәм корылмаларда - сыек калдыклар өчен җыентыклар (чүп-чар җыю) оештырырга;

— контейнерларга, контейнер мәйданчыкларына иректе подъезд тәэмин итәргә;

— авыл территорияләрен тутыруны һәм пычратуны булдырмый торган төзек халәттәге урналарның, контейнерларның эчтәлеген тәэмин итәргә;

— аена кимендә бер тапкыр, урналарны, контейнерларны, контейнер мәйданчыкларын, сыек калдыклар өчен җыентыкларны (чүп-чарларны) чистартуны һәм дезинфекцияләүне тәэмин итәргә;

— җитештерү һәм куллану калдыкларын чыгаруны оештыруны һәм аларны юкка чыгару графигының үтәлешен тикшереп торуны тәэмин итәргә;

— урналарны, контейнерларны, контейнер мәйданчыкларын вакытында буярга һәм юарга.

ТБО, КГМ җыю, саклау һәм алып китү турында шартнамәне эшчәнлекне гамәлгә ашыру урынында сакларга һәм Кагыйдәләрне үтәүне контрольдә тотучы (күзәтчелек) затларның беренче таләбе буенча һәм аның территориясендә юридик зат яисә шәхси эшмәкәр урнашкан ИК, ТСЖ язма гарызнамәсе буенча күрсәтергә кирәк,

10. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын тоту һәм җыештыру муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен хезмәтләр күрсәтү буенча контракт төзегән

махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

11. Күпфатирлы йортларның йорт яны территорияләрен тоту һәм җыештыру күпфатирлы йортлар белән идарә итүнең бер ысулы: торак милекчеләре ширкәте яисә торак кооперативы яисә башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, идарәче оешма, күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне тоту һәм ремонтлау эшләрен башкаручы затлар белән - әлеге йортта күпфатирлы йортлар милекчеләре белән турыдан-туры идарә иткәндә гамәлгә ашырыла (алга таба - идарәче оешмалар).

12. Индивидуаль торак йортлар территорияләрен тоту һәм җыештыру мондый йортларның милекчеләре (яллаучылар) тарафыннан башкарыла.

13. Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын тоту һәм карау түбәндәгеләрне гамәлгә ашыра:

1) бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә - җир кишәрлегенең милекчеләре яисә башка хокук ияләре;

2) гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә - вәкаләтле орган яки муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен хезмәтләр күрсәтүгә контракт төзегән махсуслаштырылган оешма;

3) чикләнгән файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр) һәм махсус билгеләнгән урыннар чикләрендә (санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) - әлеге объектларның хуҗалары;

4) йорт яны территорияләре чикләрендә - күпфатирлы йортлардагы торак урыннар милекчеләре яисә идарәче оешмалар, асылда барлыкка килгән ишегалды территориясен (балалар һәм башка мәйданчыклар, рекреацион әһәмияттәге зоналар, транспорт чаралары саклау һәм туктап тору урыннары) кертеп;

5) җир өсте коммуникацияләренең, шул исәптән электр челтәрләренең, яктырту челтәрләренең, радиолинияләрнең сак зоналарында күрсәтелгән коммуникацияләр хуҗалары;

6) җир асты коммуникацияләренең сак зоналарында (әгәр урнаштыру рөхсәт ителгән булса) - күрсәтелгән коммуникацияләр хуҗалары.

14. Урамнардан һәм юллардан грунт һәм җир өсте суларын чыгару өчен билгеләнгән кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын җыю һәм чистарту, су сиптерү коллекторларын һәм яңгыр суларын агызу коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

15. Җәмәгать бәдрәфләрен урнаштыру һәм тоту тәртибе гамәлдәге законнар, санитария кагыйдәләре һәм нормалары нигезендә билгеләнә.

Бәдрәфләрнең санитар һәм техник хәлен аларның милекчеләре, хуҗалары, арендаторлары яки махсуслаштырылган оешмалар тәэмин итә, аларга хезмәт күрсәтә.

16. Төзекләндерү эшләрен башкару чоры, объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәэмин итүне исәпкә алып, эшләр заказчысы тарафыннан билгеләнә.

17. Җирлек территориясен карап тоту һәм җыештыру чикләре физик һәм юридик затлар бирелгән җир кишәрлегенең чикләре (җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән булса, биләмәсендәге җир кишәрлегенең фактта урнашкан чиге буенча) һәм биналар һәм корылмалар милекчеләренең, аларга урнашкан территорияләрне төзекләндерүдә аларның урыннары әлеге Кагыйдәләрнең IIIV бүлеге нигезендә катнашу тәртибе нигезендә билгеләнә.

Вәкаләтле орган җирлек территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне, билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә карап тоту һәм җыештыру эшләренең үтәлешен тикшереп тора.

18. Автомобиль юлларының юл буе полосасында яисә алар янәшәсендә урнашкан сервис (кибетләр, кафе, отельләр, АЗС, СТО, ял мәйданчыклары) объектларына бирелгән территорияләрне тоту һәм җыештыру мондый объектларның хуҗалары (милекчесе) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

III. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен тышкы күренешенә, фасадларның һәм коймаларның, юлларның, индивидуаль торак йортларның, яңгыр канализациясе челтәрләренең, күзәтү һәм яңгыр сулары коеларының, су бүлеп чыгару корылмаларының, техник элемтә чараларының, тышкы яктырту объектларының, кече архитектура рәвешләренең, стационар булмаган объектларның, төзелеш эшләрен җитештерү урыннарының, күмү урыннарының тышкы кыяфәтенә, автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау урыннарына карата таләпләр. Җирлек территориясен бәйрәмчә бизәү

Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен тоту буенча гомуми таләпләр

19. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны, инженерлык коммуникацияләре объектларын, юл сервисы объектларын һәм алар урнашкан җир кишәрлекләрен милекчеләре яисә башка хокук ияләре мөстәкыйль рәвештә йә махсуслаштырылган оешмаларны үз акчалары исәбеннән җәлеп итү юлы белән тоталар.

19.1. Алар урнашкан биналарның, корылмаларның һәм җир участокларының эчтәлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту;

2) җир кишәрлеген җыештыру һәм санитар-гигиена белән чистарту;

3) гражданнар, оешмалар һәм индивидуаль эшкуарлар эшчәнлеге нәтиҗәсендә барлыкка килә торган җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю һәм алып китү;

4) җир кишәрлегендә урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карау, милектәге, биләгән яисә файдаланган җир кишәрлекләрендә Сосновский борщевигын юкка чыгару;

5) керү узелларының козырькаларын кардан, боздан һәм сөңгеләрдән вакытында чистарту, бозны, карны һәм сөңгеләрне кәрнизләрдән, балконнардан һәм лоджияләрдән алу, агач ботакларын зыяннан саклау чараларын тәэмин итү

6) кар, боз, сөңгеләр, шулай ук алар барлыкка килгән саен кар түбәләрен һәм керү узелларының козырекларын, шулай ук кыш көне бина хуҗалары (арендаторлары) һәм торак фонды белән идарә итүче идарәче оешмалар тарафыннан тупланган кар түбәләрен һәм козырекларын вакытында чистарту;

7) түбәләрне кар катламы хасил булуга юл куймыйча, 30 см дан артык калынлыктагы кар катлавы барлыкка килмичә, ә җылытканда карны азрак калынлыкта ташларга кирәк;

8) җәяүлеләр зоналарына чыга торган кар, кар һәм сосулның түбәләрен, алар барлыкка килгән саен, билгеләнгән нормалар нигезендә куркыныч участокларны алдан киртәләү белән чистарту;

9) барлык төр түбәләрдә, балконнарны һәм керү төеннәренең козырекларын да кертеп, кар өемнәре барлыкка килүгә юл куймау;

10) урамга караган түбәләрен һәм керү узелларының козырекларын һәм тәрәзә уемнарының кар суларын чистарту, аларны тротуарларга ыргытып, түбә скаты өстеннән тротуарга төшкән сөңгеләрне тәүлекнең якты вакытында гына чистартып. Түбәнең калган скатларыннан кар ташлау, шулай ук яссы түбәләр эчке ишегалды территорияләренә чыгарылырга тиеш. Кар ыргыту алдыннан кешеләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итүче сак чаралары үткәрергә кирәк. Йортлардан

ташланган кар, гомуми файдаланудагы юлларга җыештырылган һәм юлның алгы өлеше буйлап урнаштырылган бозлыклар, юл өлешен җыештыручы зат белән төзелгән шартнамә нигезендә кар чыгару белән бер үк вакытта чыгарыла;

11) агачларның, куакларның, урам электр яктырткычларының һава линияләренең, растяжкаларның, реклама конструкцияләренең, светофор объектларның, юл билгеләренең, элемтә линияләренең, керү узелларының түбәсеннән һәм козырекларыннан кар төшкәндә элмә такталар сакланышын тәэмин итә торган чаралар күрү.

Биналар, корылмаларның фасадларын карап тору

20. Биналарның, корылмаларның фасадлары төзелеш өлешенә, декоратив бизәлешкә һәм инженер элементларына зыян китермәскә тиеш һәм тиешле эстетик хәлдә тотылырга тиеш. Бина фасадының төсе үзгәрү фасадның гомуми мәйданының 1% тан артмаска тиеш.

21. Биналарның фасадлары, корылмаларын карап тору:

21.1. фасадларның, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырекларын, балкон һәм лоджийларның, түбәләрен һәм аерым баскычларны, баскычларны һәм коймаларны, витриналарны, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны, һәм аларның төсен үз вакытында ремонтлауны һәм торгызуны тәэмин итүче;

21.2. Су агызучы, су торбаларының һәм сливларның төзек хәлдә булуын һәм карап торуны тәэмин итү;

21.3. герметизация, җөйләрне сүтеп ябыштыру һәм тишекләрне;

21.4. керү урыннарын, тәрәзә төпләрен һәм ишегалларына керү урыннарын торгызу, ремонтлау һәм үз вакытында чистарту;

21.5. фасад өслекләрен, шул исәптән фасадларның элементларын, аларның торышына һәм эксплуатацияләү шартларына бәйле рәвештә, үз вакытында чистарту һәм юдырту;

21.6. Тәрәзәләрне һәм витриналарны, элмә такталарны һәм күрсәткечләрне вакытында юу;

21.7. Язмалардан, рәсемнәрдән, белдерүләрдән, плакатлардан һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән, шулай ук граффитидан чистарту.

22. Торак булмаган биналарның, корылмаларның милекчеләре, башка хокук ияләре, төзелгән-кушып төзелгән биналар һәм тиешле вазыйфалар йөкләнгән башка затлар:

22.1. Кирәк булган саен, елга бер тапкыр фасадларны чистартырга һәм юарга;

22.2. Кирәк булган саен, елга ике тапкыр, язын (җылыту системаларын сүндергәннән соң) һәм көзен (җылыту сезоны башланганчы), тәрәзә пыялаларының эчке һәм тышкы өслеген, балкон һәм лоджий ишекләрен, керү ишекләрен химик чаралар белән чистарталар һәм юалар;

22.3. Агымдагы ремонтны, шул исәптән фасадның төсен дә, фасадның факттагы торышын исәпкә алып, 5-6 ел эчендә вакыт аралыгында уздыралар;

22.4. Фасадның аерым элементларын (цоколь, басма, баскычлар, приямкалар, керү ишекләре, капкалар, цоколь тәрәзәләре, балконнар һәм лоджийлар, су үткәргеч торбалар, тәрәзә төбендәге отливлар, сызыкча ачыклыклар һәм башка конструктив элементлар) төзекләндерәләр;

22.5. Чыгып торучы конструкцияләр җимерелү ихтималы булган очракта,сак-кисәтү чараларын (киртәләр, челтәрләр урнаштыру, элементның җимерелә торган өлешен демонтажлау һ.б.) башкара;

22.6. әгәр мондый элмә такта файдаланылмаса (арендатор (субарендатор) һәм башка очраклар чыкса) тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасын (элмә такта)

сүтәләр.

23.Фасадларны эксплуатацияләгәндә рөхсәт ителми:

23.1. биналар һәм корылмалар фасадларының стеналары өслегенең зарарлануы (пычрануы): агып чыгу, буяуның кубуы, ярыклар, катламланган штукатурка, тышлык, кирпечнең зарарлануы, тимер-бетон конструкцияләрнең саклагыч катламының катламы һ. б.;

23.2. панельләр арасындагы тоташуларны герметизацияләүне бозу;

23.3. штукатуркаларның, тышчаларның, фасадларның, биналарның яисә корылмаларның цоколь өлешенең зыян күрүе (шартлавы, пычрануы), буяу катлавы, шул исәптән тәрәзә, керү приямкалары конструкциясенең төзексезлеге;

23.4. Бина һәм корылмаларның фасадларның чыгып торучы элементлары: балконнар, лоджийлар, эркерлар, тамбурлар, карнизлар, козыреклар зарарлануы (пычрануы);

23.5. балконнарның, көймәләрнең, парапетларның коймаларын җимерү (юклыгы, пычрануы);

23.6. Бинаның фасадында һәм (яисә) түбәсендә урнашу һәм эксплуатацияләү, паспортсыз тышкы мәгълүмат урнаштыру чаралары корылмалары, гамәлгә кую такталарыннан, режим такталарыннан тыш, вәкаләтле орган белән килештерелгән;

23.7. афишаларны, белдерүләрне, плакатларны һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне фасадларда, тәрәзәләрдә (шул исәптән тәрәзә уемының эчке ягында), ишекләрдә (шул исәптән ишекнең эчке ягыннан һәм ишек уемыннан) биналар һәм корылмаларны, шул исәптән некапиталь булмаган корылмаларны алга таба куллану максатларында элү һәм ябыштыру;

23.8. фасадларның архитектура, төсен, биналарның һәм корылмаларның декоратив-сәнгатьле бизәлешен үзгәртү, бу биналарның, корылмаларның хуҗаларының, күп фатирлы йорттагы биналарның хуҗаларының ризалыгын алмыйча

24. Була:

24.1. Подъездга кергәндә мәгълүмат стендлары урнаштыру;

24.2. Проект карары нигезендә биналар түбәсендә эфир телевидениесен коллектив кабул итү системаларының антенналарын һәм кабельләрен урнаштыру.

Күрсәткечләр

25. Биналарның, корылмаларның фасадлары урам исемнәре һәм йорт номерлары булган күрсәткечләр белән җиһазланган булырга тиеш. Күрсәткечләрдә мәгълүмат Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләре турындагы законнар таләпләрен үтәгән килеш урнаштырылырга тиеш.

Әлеге күрсәткечләрне чиста һәм төзек хәлдә тотарга кирәк.

Керү төркемнәре (төеннәр)

27. Биналарның, корылмаларның керү төркемнәрен яктырту җиһазлары, өслекләрне тегеп тоташтыру элементлары (баскычлары һ.б.), инвалидларны һәм халыкның аз мобильле төркемнәрен (пандуслар, култыксалар һәм башкалар), чүп савытлары белән җиһазландыру кирәк.

Пандус горизонталь канаулардан башка кытыршы текстуралы материалдан башкарылырга тиеш. Пандусларның саклагыч конструкцияләре булмаганда, 75 мм биеклектәге саклагыч бортик һәм култыклар каралган. Бордюр пандусының авышлыгы 1:12 кабул ителә.

Пандус яки аның озынлыгы 9 м дан артык борылганда һәр 9 м саен 1,5 х 1,5 м зурлыктагы горизонталь мәйданчыкларны күздә тоту тәкъдим ителә. Төшерү тәмамланганнан соң горизонталь мәйданчыкларда дренаж җайланмаларын

проектларга кирәк. Пандусның башында һәм ахырында юлның горизонталь участокларын әйләнә-тирәдәге өслекләрдән аерылып торган текстура һәм төс белән башкарырга кирәк.

Баскычның ике ягында да, пандуста да 800-920 мм биеклектә, стенадан 40 мм ераклыкта калып торучы түгәрәк яки турыпочмаклы кисешү каралган. Баскычларның киңлеге 2,5 м һәм аннан да киңрәк булганда, бүлү тоткалары күздә тотыла. Култыкларның озынлыгы пандус яки баскыч озынлыгыннан 0,3 м-дан да ким түгел. Култык конструкцияләре кулның металл белән кагылуын булдырмаска тиеш.

28. Керү төркемнәрен проектлаганда, эксплуатацияләгәндә, биналарның, корылмаларның фасадларын яңартканда, үзгәрткәндә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

28.1. подвалга һәм цоколь катына керү урыннары, идән дәрәҗәсе җир дәрәҗәсеннән 1,2 м югарырак урнашкан биналар, гомуми файдалану территориясендә чыга торган фасадларда;

28.2. җәяүлеләр хәрәкәтенә комачаулаучы терәк элементларын (колонналар, стоклар һ.б.) урнаштыру;

28.3. бинаның барлык фасадының комплекслы чишелешен исәпкә алып, проект документациясен эшләмичә ике һәм аннан күбрәк керү җайланмасы (булганнарын исәпкә алып);

28.4. Урам-юл челтәре тротуарлары зонасында җиңел конструкцияләрдән (баскычлар, пандуслар, болдыр, яшелләндерү) керү төркеме элементларының минималь норматив киңлеге белән янәшәдәге тротуарга урнаштыру;

28.5. күпфатирлы йортта урыннар милекчеләренең ризалыгын алмыйча, керү төркемен күпфатирлы йортта урнаштыру;

28.6. торак урын милекчесе ризалыгын алмыйча, керү төркеме өчен балкон куллану;

28.7. Күпфатирлы йортларда урнашкан торак булмаган биналарның керү төркемнәрен, вәкаләтле орган белән килештермичә, рөхсәтсез урнаштыру.

Түбә

29. Бина, корылма түбәләре, су үткәрү системасы элементлары, төтен чыгару һәм вентиляция системалары төзек хәлдә булырга һәм теләсә нинди һава торышы шартларында йорт һәм җәяүлеләр өчен куркыныч тудырмаска тиеш.

30. Кышын биналарның милекчеләре һәм башка хокук ияләре, шулай ук күпфатирлы йортлар белән идарә иткәндә идарәче оешмалар тарафыннан түбә кардан, боздан һәм сөңгеләрдән вакытында чистарту оештырылырга тиеш. Җәяүлеләр зонасына чыга торган якларда кар түбәсен чистарту участоклар киртәсе белән башкарылырга һәм барлык кирәкле чаралар кабул ителергә тиеш, бары тик тәүлекнең якты вакытында гына. Түбәнең калган скатларыннан кар ташлау, шулай ук яссы түбәләр эчке ишегалды территорияләренә чыгарылырга тиеш. Түбәдән җәяүлеләр юлына, җәмәгать транспортын көтү тукталышы, юл өлешенә ташланган кар һәм боз шунда ук җыештырылырга тиеш.

31. Кар һәм боз ыргытканда, сөңгеләрне төшергәндә, түбәдә ремонт һәм башка эшләр башкарганда агач һәм куакларның, электр белән тәэмин итүнең һава линияләренең, яктырту һәм элемтәнең, юл билгеләренең, юл светофорларының, юл киртәләренең һәм җайланмаларының, җәмәгать транспортын көтү павильоннарының, декоратив бизәкләренең һәм биналарның инженерлык элементларының сакланышын тәэмин итә торган чаралар күрелергә тиеш. Күрсәтелгән элементлар зарарланган очракта, алар түбәне чистарткан һәм зарарланган очракта торгызылырга тиеш.

. Биналарның, корылмаларның түбәләрендә су агымы булырга тиеш, ул агып торган суның җәяүлеләр һәм җәяүлеләр зоналарына турыдан-туры әләгүенә юл

куймаска тиеш. Желоба, воронка, водостоклар аерылгысыз булырга һәм җыелган су күләменең үткәрүенә исәпләнергә тиеш. Җәяүлеләр зоналары булган биналар ягына чыккан су агымы җәяүлеләр юллары чикләреннән читкә китәргә тиеш.

33. Рөхсәт ителми:

33.1. биналар һәм корылмалар түбәләрендә кар массасының һәм сөңгеләрнең туплануы;

33.2. түбә өстендә түбә ябу өчен билгеләнгән предметларны (көрәкләр, скрепкалар, ломнар), төзелеш материалларын, ремонт калдыкларын, файдаланылмый торган механизмнарны һәм башка предметларны җыю;

33.3.түбәдән су торбалары бүрәнәләренә боз, кар һәм чүп-чар агып төшү.

Җир кишәрлекләрен тоту

34. Җир кишәрлекләренең территорияләрен тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

34.1 көндәлек чүп-чардан, яфраклардан, кар һәм боздан чистарту;

34.2. Юлларның, күперләрнең, урамнарның, тротуарларның, юл йөрү юлларының, җәяүлеләр территорияләренең бозлавыкка каршы материаллары белән эшкәртү;

34.3. Карны көрәү һәм себерү;

34.4. кар һәм бозны (кар-боз формацияләре) кар-боз формацияләрен саклау һәм утильләштерү буенча махсуслаштырылган мәйданчыкларга чыгару;

34.5. контейнер мәйданчыкларын, барлык төр калдыклар өчен контейнерлар, чүп савытлары, эскәмияләр, кече архитектура формаларын һәм башкаларны чиста һәм техник яктан төзек хәлдә тоту;

34.6. чүп-чар җыю камераларын, контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мәйданчыкларын җыештыру, юу һәм дезинфекцияләү;

34.7. Яңгыр һәм кар суларын бүлеп чыгару;

34.8. каты көнкүреш, эре габаритлы һәм башка калдыкларны җыю һәм алып китү;

34.9. Тузан җыю һәм һаваның дымлануын киметү өчен территорияләргә су сиптерү;

34.10. Яшел утыртмаларның сакланышын һәм аларны карауны тәэмин итү;

34.11. Коммуналь билгеләнештәге объектлар, инженерлык коммуникацияләре (корылмалары), юллар, тимер юллар, күперләр, җәяүлеләр өчен кичүләр төзегәннән, реконструкцияләгәннән һәм ремонтланганнан соң төзекләндерүнең бозылган элементларын торгызу, реставрацияләү, археологик һәм башка җир эшләре алып бару;

34.12. Карау һәм яңгыр суларын агызу коеларын (яңгыр сулары канализациясен), җир асты коммуникацияләре (корылмалары) коеларын гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә карап тоту;

34.13. Җир кишәрлекләре коймаларын тоту, шул исәптән киртәләрне, җимерелгән (тикшерелгән, җимерелгән) биналарны, корылмаларны урнаштыру һәм карап тоту, чит затлар территориясенә үтеп керү һәм (яисә) рөхсәтсез урыннарда калдыкларны урнаштыру мөмкинлеген юкка чыгаручы, шулай ук аларны пычрактан, кардан һәм мәгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартуны тәэмин итү.

Юлларны карап тоту

35. Юлларны карап тотуны муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен хезмәтләр күрсәтү буенча контракт төзегән вәкаләтле орган, яисә махсуслаштырылган оешмалар гамәлгә ашыра.

36. Юл территорияләрен карап тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендәге машина юлларын ремонтлау;

2) тротуарлардан (җәяүлеләр зоналары, сукмаклар) һәм юлларның, ясалма юл корылмаларының пычрак, чүп-чар, кар һәм бозны җыештыру;

3) юл өслекләрен юу һәм сиптерү;

4) газларны һәм яшел утыртмаларны карау;

5) җәмәгать транспортының тышкы яктырту терәкләрен һәм контакт челтәрен ремонтлау;

6) кече архитектура рәвешләрен ремонтлау һәм буяу;

7) ясалма юл корылмалары составына керә торган смотр һәм яңгыр сулары коеларын, уен канауларын һәм ачык лотокларны төзү, ремонтлау һәм чистарту;

8) коймаларны, коймаларны, турникетларны, кече архитектура рәвешләрен төзү, ремонтлау һәм ел саен буяу;

9) ачык люкларны ачыклау, юл өслегенең зарарлануы һәм коймалар урнаштыру максатларында юллар һәм йөрү торышының көндәлек мониторингы.

37. Юл капламнарын саклау максатларында түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

37.1. сөйрәп йөк ташу;

37.2. Рельслар, бүрәнәләр, тимер балкалар, торбалар, кирпеч, башка авыр әйберләрне төяү-бушату эшләрен башкарганда һәм аларны билгеләнгән мәйданнардан тыш төзегәндә;

37.3. Төзелеш материалларын һәм төзелеш калдыкларын юл өлешендә һәм тротуарларда ыргыту һәм (яисә) складлау;

37.4. Канаш авыл җирлеге милкендәге җирләрдә йорт биләгән территория өчен транспорт чаралары юу;

37.5. гусеница механизмы булган машиналарның каты өслекле юллары буйлап йөрү;

37.6. Аларның юл йөрү өлешендә чагыштырмача авырлыгы билгеләнгән нормалардан һәм күрсәтмәләрдән артып киткән үз йөреше белән зур, авыр йөкле үзйөрешле машиналарның һәм механизмнарның хәрәкәте;

37.7. җир, чүп-чар, сыек төзелеш материаллары, җиңел савытлар, брезент белән капланмаган яфраклар яки территорияләрнең пычрануын булдырмаучы башка материаллар ташу;

37.8. Кар, боз, пычрак, җитештерү һәм куллану калдыклары юлларның һәм алар янәшәсендәге территориягә агып төшү;

37.9. юллардагы, тротуарлардагы, газоннардагы һәм яшел утыртмалардагы пычракны, чүп-чарны җыештырырга;

38. Юлларны төзекләндерүнең аерым элементларына таләпләр:

38.1. Җәяүлеләр өчен җәяүле киртәләр һәм тротуар баганаларының сезонлы япмасы ел саен кышкы сезон тәмамланганнан соң, төзекләндерү айлыгы үткәрелгән чорда гамәлгә ашырыла. Буяу алдыннан коймалар ремонтланырга, пычрактан чистартылырга, юылырга һәм грунтланган булырга тиеш;

38.2. Барлык юл тамгалары заказчы тарафыннан билгеләнгән срокларда һәм чиратлылык тәртибендә юл билгеләре ясауга расланган паспортлар (схемалар) нигезендә башкарылырга тиеш;

38.3. юлларның юл билгеләре таләп ителә торган төсләр һәм яктылык-техника характеристикаларын, эләктерү коэффициентын, эксплуатацияләүнең бөтен чоры дәвамында мәйданның сакланышын тәэмин итәргә тиеш;

38.4. Юл билгеләрен беркетү конструкцияләре һәм системалары күз күреме шартларына һәм монтаж мөмкинлекләренә карап сайлана;

38.5. Юл билгеләре төзек хәлдә булырга, вакытында чистартылырга һәм

юылырга тиеш.

Вакытлыча билгеләнгән юл билгеләре аларны урнаштыру зарурлыгын китереп чыгарган сәбәпләрне бетергәннән соң бер тәүлек эчендә алына;

38.6. визуаль-коммуникация системасы элементлары: транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте юнәлешләре күрсәткечләре, җирлекнең планлаштыру-структур элементлары күрсәткечләре юлларда һәм транспорт чишелешләрендә аларга таба хәрәкәт итү юнәлешен күрсәтү өчен билгеләнә;

Шәхси торак йортларны тоту һәм территорияне төзекләндерү

39. Законда яисә шартнамәдә башкасы каралмаган булса, индивидуаль торак йортларның милекчеләре һәм (яисә) яллаучылары (алга таба - торак йортлар хуҗалары):

39.1. торак йортларның фасадларының, коймаларның (коймаларның) тиешенчә торышын тәэмин итәләр, шулай ук йорт биләмәләре чикләрендә башка корылмаларның торышын тәэмин итәләр, аларны үз вакытында төзекләндерергә һәм буярга;

39.2. Торак йортта урам исемнәрен һәм йорт номерларын күрсәтүчеләр төзек хәлдә торалар;

39.3. тәүлекнең караңгы вакытында (алар булса) яктырту фонарьларын кабызалар.

39.4. Йорт биләмәләрен тәртиптә тота һәм тиешле санитария халәтен тәэмин итә;

39.5. Йорт биләмәләре чикләрендә яшел утыртмаларны тәртиптә тота, куакларны һәм агачларны санитар кисә, газүткәргечләрнең, кабельле һәм һава линияләренең һәм башка инженерлык челтәрләренең сак зонасында агачлар утыртуга юл куймый;

39.6. Кирәк булганда канаулар һәм су агызу торбаларын чистарталар, язгы чорда кар сулары агып төшүне тәэмин итәләр;

39.7. үзәкләштерелгән канализация, юынгыч чокыр, бәдрәф булмаганда бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә санитария нормалары нигезендә аларны даими рәвештә чистартып, дезинфекцияләп ясыйлар;

39.8. каты коммуналь калдыкларны контейнерларга, махсус мәйданчыкларда урнаштырылган бункерларга, региональ оператор биргән пакетларга яисә башка сыйдырышлы савытларга җыялар;

39.9. билгеләнгән тәртип нигезендә каты көнкүреш һәм эре габаритлы һәм башка калдыкларны үз вакытында җыеп алуны һәм чыгаруны тәэмин итәләр;

39.10.тирә-яктагы территорияләрдән чистартылган карны, шул рәвешле урнаштыра, транспортны үтү, андагы инженерлык коммуникацияләренә һәм корылмаларга керү, җәяүлеләрнең үтеп керүе һәм яшел утыртмаларның сакланышы тәэмин итәлергә тиеш.

40. Рөхсәт ителми:

40.1. Йорт биләмәләре чикләреннән читтәге коймаларны урнаштырырга;

40.2. Яфракны, әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә федераль башкарма хакимият органы тарафыннан расланган кагыйдәләрдә каралган махсус җайланмалардан башка калдыкларны һәм чүп-чарны яндырырга,

40.3. күмер, тара, утын, эре габаритлы калдыклар, төзелеш материаллары, йорт биләмәләре территориясе артындагы грунт сакларга;

40.4. Канаш авыл җирлеге милкендәге җирләрдә йорт биләгән территория янында транспорт чараларын юарга;

40.5. Йорт биләгән территория янында вәкаләтле орган белән килештермичә

ишегалды корылмаларын төзергә, чүп-чар чокырларын җайга салырга;

40.6. Әлеге территориянең урамнарында махсус транспорттан һәм урып-җыю техникасыннан файдалана алуны кыенлаштыра торган киртәләр урнаштырырга;

40.7. Территорияне төзекләндерү элементларын җимерергә һәм бозарга, сулыкларны шартлатырга;

40.8. комплектланган (төзек булмаган) транспорт чарасын, авыр йөкле транспорт чарасын, махсус техника, тагылмалар, йорт биләмәсе территориясенә ярымтагылмалар сакларга;

40.9. Тирә-ягындагы территорияне теләсә нинди калдыклар белән чүпләргә;

40.10. чүплек җайланмасын урнаштырырга, сыек пычракларны агызырга, җитештерү һәм куллану калдыкларын юл өлешләренә чыгарырга

40.11. чүп өемнәре, кар, боз өемнәре корырга;

40.12. Каты көнкүреш калдыкларын җыю мәйданнарында киселгән агачларны, куакларны, үләннәрне сакларга;

40.13 асфальт-бетон һәм вак таш җәелгән юлдан 2 м ераклыкта баганалар, тәгәрмәчләр һәм башка предметлар урнаштырырга;

40.14. контейнер мәйданчыкларында, шулай ук алар янәшәсендәге территорияләрдә киселгән калдыклар, урам катнашмасы, чабылган үлән, яфрак һәм үсемлек калдыклары, мебель, көнкүреш техникасы һәм аларның өлешләрен, ремонт һәм төзелеш уздырганнан соң калган калдыкларны , шин һәм транспорт чараларының запас өлешләрен урнаштырырга.

Яңгыр канализациясе челтәрләре, күзәтү һәм яңгыр коелары, су чыгару корылмаларын карап тору.

41. Карау һәм яңгыр суларын агызу коелары, җир асты коммуникацияләре коелары, люклар (рәшәткәләр) ябык хәлдә булырга һәм транспорт һәм җәяүлеләрнең имин хәрәкәтен тәэмин итә торган төзек хәлдә булырга тиеш.

42. Кабул итү бүлмәләрен, тупик, смотр һәм башка коеларны һәм камераларны тоту, чистарту һәм төзек техник хәлдә тоту гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә аларның хуҗалары тәэмин итә.

43. Яңгыр канализациясенең ведомство челтәрләрен тоту һәм эксплуатацияләү тиешле оешмаларның акчалары хисабына башкарыла.

44. Хуҗалыксыз инженерлык коммуникацияләре һәм күзәтү коелары юлларны карап тотуны гамәлгә ашыручы махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан тиешле имин халәттә булырга тиеш.

45. Яңгыр канализациясе коллекторларын саклау максатларында коллектор күчәреннән һәр якка саклау зонасы - 2.м билгеләнә.

46. Яңгыр канализациясе коллекторлары саклау зонасы чикләрендә тиешле документларны рәсмиләштермичә һәм эксплуатацияләүче оешма белән язмача килештермичә, гамәлдәге законнарда билгеләнгән очракларда түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

46.1. җир эшләрен башкарырга;

46.2. Су асты канализациясе челтәрләрен җимерергә, су кабул итү люкларын ватарга яки җимерергә;

46.3. төзелеш алып барырга, сәүдә, хуҗалык һәм көнкүреш корылмаларын урнаштырырга;

46.4. Сәнәгать, көнкүреш калдыкларын, чүп-чарны һәм башка материалларны ташларга.

47. Су үткәргечләр, канализация, яңгыр җайланмалары, системалар, челтәрләр һәм корылмаларның төзексезлеге, шулай ук газ, тротуарларга, урамнарга һәм

ишегалды территорияләренә су агызу, агып төшү яисә агып төшү аркасында урамнарны, биналарны, корылмаларны су агызу, су агызу рөхсәт ителми.

48. Җирлек территориясендә, вәкаләтле орган белән килештермичә, йота торган коеларны һәм пешерү мәйданчыкларын урнаштыру рөхсәт ителми.

49. Яңгырлы коеларның рәшәткәләре даими рәвештә чистартылган хәлдә булырга тиеш. Аларның үткәрү сәләтен чикләп, рәшәткәләрне һәм коеларны чүпләп, тутырырга ярамый. Яңгыр канализациясенең күзәтү һәм су кабул итү коеларын профилактик тикшерү һәм аларны чистарту елга кимендә ике тапкыр башкарыла. Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын чистартканнан соң, чыгарылган пычрануның барлык төрләре махсус мәйданчыкларда кичекмәстән чыгарылырга һәм утильләштерелергә тиеш.

50. Күзәтү коелары люкларын бергәләштерү юл өлеше, тротуарлар, җәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар өслекләре белән бер дәрәҗәгә башкарылырга тиеш.

Күзәтү коелары люкларының юл өлеше, тротуарлар, җәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар белән 2 см - дан артык булмаган, яңгыр кабул итү коелары белән 3 см-дан артык булмаган тоташу дәрәҗәсе тайпылырга мөмкин.

51. Капкачлары яки рәшәткәләре җимерелгән яисә бөтенләй булмаган коммуналь коелар, файдаланыла торган челтәр оешмасы тарафыннан киртәләнгәннән соң ук тиешле кисәтү билгеләре белән билгеләнгән һәм билгеләнгән вакытта алыштырылган булырга тиеш.

52. Инженерлык челтәрләрендә планлы эшләр вакытында канализация агынтыларын канализация челтәренең иң якын коеларына, сууткәргеч суына һәм җылылык челтәрләреннән суны яңгыр канализациясенә (ул булганда) агызу башкарыла. Юлга су ташлау тыела.

Агып чыгу нәтиҗәләрен бетерү зыян күргән инженерлык челтәрләре хуҗалары көче һәм акчалары хисабына башкарыла.

53. Яңгыр канализациясе челтәрләренең (шул исәптән люкларны, рәшәткәләрне үз вакытында ябу) төзек техник халәте эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан тәэмин ителә.

Техник элемтә чараларын карап тору

54. Биналарны инженер-техник тәэмин итү өчен билгеләнгән кабельле элемтә линияләрен, телевидение, радио, Интернет һәм башка шундый челтәрләрне урнаштыру җир асты юлы белән (траншеяларда, каналларда, тоннельләрдә) гамәлгә ашырыла.

55. Файдаланучы оешмаларның техник шартларын алу шарты белән биналарга башка ысул белән (һава, җир өсте) тышкы коммуникацияләрне үткәрү, аларны җир астында урнаштыру мөмкин булмаган очракта гына рөхсәт ителә.

56. Асылмалы элемтә линияләрен һәм һава-кабельле кичүләрне беркетү сыйфатында куллану рөхсәт ителми:

56.1. Автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары: юл киртәләре, светофорларны, юл билгеләрен урнаштыру өчен билгеләнгән элементлар һәм конструкцияләр;

56.2. фасадларның элементлары, түбәләр, бина диварлары һәм корылмалары (төтен, вентиляция, телевидение һәм радионы күмәк кабул итү системалары антенналары, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр).

57. Рөхсәт ителми:

57.1. Элемтә кабельләрен салганда юлларны бер бинадан икенчесенә таба һава юлы белән кисеп үтү;

57.2. Кабель запасларын бүлүче муфт шкафыннан тыш урнаштырырга;

58. Милекчеләр (хуҗалар) элемтәнең техник чараларын (кабельләр, кабельләрне беркетү элементлары, бүлү һәм муфта шкафлары һәм башкалар), шулай ук алар ярдәмендә тиешле хәлдә тоташтырыла торган техник җайланмаларны (кизоляция тышчасының өзелүенә һәм/яки булмавына, буяуның булмавына, коррозиягә һәм/яки механик зыянга, чыбыкларның эленүенә һәм/яки аларны яктырту таянычларына һәм электр тапшыру линияләренә төрүгә юл куймау) үз өченә ала.

Тышкы яктырту объектларын (чараларын) тоту

59. Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кронштейннар, терәкләр, чыбыклар, кабельләр, туклану чыганаклары (шул исәптән җыю, туклыклы пунктлар, идарә әрҗәләре) керә.

60. Урамнар, юллар, җәяүлеләр өчен тротуарлар, торак кварталлар, ишегаллары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар территорияләре, шулай ук йортларның урамнары һәм номерлары, юл билгеләре һәм күрсәткечләр, тышкы мәгълүмат чаралары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

61. Милек формасына карамастан, биналар һәм корылмалар милекчеләре проектлар нигезендә биналарның һәм корылмаларның архитектура-сәнгать яктырткычлары булуын һәм эшләвен тәэмин итәргә тиеш.

62. Төп мәйданнарда һәм урамнарда эшләмәүче яктырткычлар саны 3% тан артмаска тиеш.

63. Тереклеге булган газ-разрядлы лампалар сафтан чыкканнар махсус билгеләнгән биналарда сакланырга тиеш. Эшләп бетерелмәгән терекөмеш эремәсе лампалар туплау мондый товарларны куллану кагыйдәләрендә күрсәтелгән терекөмеш эремәсе лампаларын җитештерүче тарафыннан каралган иминлек таләпләре нигезендә башкарыла. Алдан эшләнмәгән терекөмеш белән капланган лампалар,алар эшкәртелгән терекөмешле лампаларның сакланышын тәэмин итә торган индивидуаль һәм транспорт төргәкләрендә туплана. Мондый лампаларга зыян килү мөмкинлеген булдырмау максатында, терекөмеш кебек эшкәртелгән лампаларны туплау өчен яңа лампалардан төргәкләр кулланырга мөмкин.

Эшләнгән терекөмешле зарарланган лампалар туплау герметик транспорт савытында башкарыла, ул әйләнә-тирә мохитнең пычрануын һәм кешенең гомеренә һәм сәламәтлегенә зыян китерүне булдырмый.

Эшләнгән терекөмеш лампалар туплау башка төр калдыклардан аерым башкарыла. Зарарланган һәм зарарланмаган терекөмеш белән капланган лампаларны бергә туплау рөхсәт ителми.

Эшләнгән терекөмеш лампаларны транспортта йөртү "Җитештерү һәм куллану калдыклары турында" Федераль законның 16 статьясы таләпләре нигезендә оператор тарафыннан гамәлгә ашырыла.

64. Тышкы яктырту җайланмаларының металл терәкләре, кронштейннары һәм башка элементлары чисталыкта булырга, крен, коррозия учакларын булмаскаа һәм кирәк булган саен милекчеләр (хуҗалар, кулланучылар) тарафыннан буялырга, ләкин кимендә өч елга бер тапкыр, һәм төзек хәлдә калырга тиеш.

65. Тышкы яктыртуның бердәм системасына тоташтырылган урам һәм йорт яны яктырткычын тоту һәм ремонтлау муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен хезмәт күрсәтүләргә контракт төзегән вәкаләтле орган яисә махсуслаштырылган оешма гамәлгә ашыра.

Торак йортларның кереш бүлү җайланмаларына тоташтырылган йорт яны яктыртуын саклау һәм ремонтлауны идарәче оешмалар башкара.

66. Тышкы яктырту терәкләре, инженерлык коммуникацияләре объектлары, җәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләре, яклау, бүлү киртәләре, юл корылмалары һәм юл җиһазлары элементлары буялырга, язулардан һәм теләсә нинди мәгълүмати-басма продукциядән чистартылырга, төзек хәлдә һәм чисталыкта булырга тиеш.

67. Тышкы яктырту терәкләрен, җәмәгать транспортының контакт челтәре терәкләрен алмаштырганда күрсәтелгән конструкцияләр демонтажланылырга һәм өч тәүлек эчендә челтәрләр хуҗалары тарафыннан чыгарылырга тиеш.

Тышкы яктыртуның җимерелгән терәкләрен чыгару юллардагы терәк хуҗасы тарафыннан шундук, калган территорияләрдә мондый ихтыяҗ ачыкланганнан соң (демонтажланганнан соң) бер тәүлек эчендә башкарыла.

68. Яктырту терәкләрендә һәм җәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәрендә урнаштырылган барлык элементларның һәм объектларның төзек һәм куркынычсыз торышын һәм канәгатьләнерлек тышкы кыяфәтен әлеге терәкләрнең милекче (хуҗасы) тәэмин итә.

69. Чыбык өзелгән, терәк, изолятор зарарланган очракта тышкы яктырту җайланмаларын эксплуатацияләү рөхсәт ителми.

Электр үткәргечләре өзелү яки терәкләрнең зарарлануы белән бәйле тышкы яктырту җайланмалары эшендә тәртип бозуларны, ачыкланганнан соң ук кичекмәстән юкка чыгарырга кирәк.

70. Чыбыкларны һәм кабельләрне челтәргә һәм тышкы яктырту җайланмаларына тоташтыру рөхсәт ителми.

71. Тышкы яктырту объектлары яисә тышкы яктырту чаралары белән җиһазландырылган объектлар милекчеләре (хуҗалары), шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмалар:

71.1. Урамнарны, юлларны тиешенчә яктыртуны, терәкләрнең һәм яктырту җайланмаларының сыйфатын күзәтеп торалар, бозылганда яисә зарарланганда үз вакытында ремонт ясыйлар;

71.2. Билгеләнгән тәртип нигезендә яктыртуны кабызуны һәм сүндерүне күзәтәләр;

71.3. Тышкы яктыртуны һәм бизәүне урнаштыру, тоту, урнаштыру һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен үтиләр;

71.4. Тышкы яктырту фонарьларын вакытында алыштыралар. Фонарьларны яктырту вакыты төзексезлекләр ачыкланган яки халыктан тиешле хәбәр килгән вакыттан алып 10 тәүлектән артмаска тиеш.

72. Тротуарларда урнашкан җәмәгать транспортының мачталары һәм тышкы яктырту терәкләре тирәсендә территорияләрне җыештыру тротуарларны җыештыру өчен җаваплы затларны тәэмин итә.

Трансформатор һәм бүлү подстанцияләренә якын территорияләрне, автоматик режимда эшләүче (хезмәт күрсәтүче персоналсыз) башка инженер корылмаларын җыюны әлеге объектлар урнашкан территория хуҗалары тәэмин итә.

Кече архитектура формаларын тоту

73. Кече архитектура формаларына декоратив-сәнгати бизәлеш (аерым торган инсталляцияләр, стрит-арт) элементлары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү өчен аерым торучы күрсәткечләр (стелалар), су җайланмалары, муниципаль җиһазлар, җирлек территориясендә коммуналь-көнкүреш һәм техник җиһазлар керә.

74. Кече архитектура рәвешләрен карап тоту гомуми файдалану территорияләрендә бирелгән җир кишәрлекләре чикләрендә җир кишәрлекләренә хокук ияләре тарафыннан гамәлгә ашырыла - вәкаләтле орган тарафыннан

муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен хезмәт күрсәтүләргә контракт төзегән оешма белән шартнамә нигезендә тәэмин ителә.

75. Кече архитектура формалары хуҗалары:

75.1. кече архитектура формаларын чисталыкта һәм төзек хәлдә тоталар;

75.2. язгы чорда кече архитектура формаларын планлы рәвештә тикшерәләр, аларны иске буяудан, тутыкмадан чистарталар, юалар, буйыйлар, шулай ук сынган элементларны алыштыралар;р;

75.3.кышкы чорда кечкенә архитектура формаларын, шулай ук аларга якынлашуны кардан һәм боздан чистарталар;

75.4. Җир өслеген тигез коймалап торучы комлыклар төзиләр, комлыкларны елга кимендә бер тапкыр алыштыралар;

75.5. Балалар, спорт, хуҗалык мәйданчыклары һәм ял итү мәйданчыклары җиһазларының конструктив элементларының ныклыгы, ышанычлылыгы һәм иминлеге таләпләренә туры килүен күзәтәләр;

75.6.фонтаннар эшләү чорында су өслеген чүп-чардан көн саен чистарталар.

76. Рөхсәт ителми:

76.1. кече архитектура формаларны (балалар уен мәйданчыкларында өлкәннәрнең ялы, спорт мәйданчыкларында эчке кием һ.б.) билгеләү буенча кулланмау;

76.2. Теләсә кайсы мәгълүмати-басма продукцияне кече архитектур формаларда эләргә һәм ябыштырырга;

76.3. Кече архитектура формаларын һәм аларның конструктив элементларын сындырырга һәм җәрәхәтләргә;

76.4. Фонтаннарда коенырга.

Стационар булмаган объектларны карап тору

77. Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә урнаштыру схемасы нигезендә гамәлгә ашырыла.

78. Җир кишәрлеген арендалау шартнамәсе срогы тәмамлангач, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан демонтацияләнә, ә җир кишәрлеге бушатыла һәм беренчел халәткә китерелә.

79. Стационар булмаган объектларның милекчеләре булган юридик һәм физик затлар:

79.1. Аларны ремонтлау һәм буяу эшләре башкарыла. Ремонт проект документациясендә билгеләнгән тышкы күренешне һәм төсне саклауны исәпкә алып башкарылырга тиеш;

79.2. Тирә-юньдәге территориядә яшел утыртмаларның, газларның, бордюр ташының, кече архитектура формаларының (алар булса) сакланышын күзәтәләр, күрсәтелгән территорияне әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән таләпләр нигезендә саклыйлар;

79.3. стационар булмаган объектлар янындагы урналарны урнаштыралар, кирәк булган саен, чүп-чардан көн дәвамында чистарталар, ләкин тәүлеккә бер тапкырдан да ким түгел, урналарны елга кимендә бер тапкыр буйыйлар.

80. Рөхсәт ителми:

80.1. стационар булмаган объектларга проектларда каралмаган төенчекләр, козырькалар, навеслар һәм башка конструкцияләр төзү;

80.2. стационар булмаган объектлар янында сәүдә-суыткыч җайланмасы чыгарырга;

80.3. Тараны, товарларны, детальләрне, көнкүреш һәм җитештерү

характерындагы башка предметларны стационар булмаган объектларда һәм аларның түбәләрендә сакларга, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатларына яраклаштырырга;

80.4. стационар булмаган объектлар арасындагы янгынга каршы өзеклекләрне җиһазлар, калдыклар белән тутырырга.

Төзелеш эшләрен башкару урыннарын тоту

81.Төзелеш мәйданчыкларын һәм аларга якын территорияләрне тоту, ремонт, төзелеш һәм башка төр эшләр тәмамланганнан соң төзекләндерү эшләрен яңарту йорт салучыга йөкләнә.

Эш алып барылмаган төзелеш объектлары төзелеш челтәрләре белән ябылырга тиеш

82. Башланганчы, шулай ук төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләрне җитештерү чорында:

82.1. төзелеш мәйданчыгы территориясенең бөтен периметры буенча «Төзелештә хезмәт куркынычсызлыгы. 1 өлеш. Гомуми таләпләр», Россия Федерациясе Дәүләт комитетының 2001 елның 23 июлендәге 80 номерлы карары белән расланган таләпләренә туры китереп типовой койма урнаштырырга. - -

82.2. төзелеш мәйданчыгы киртәсенең гомуми тотрыклылыгын, ныклыгын, ышанычлылыгын, эксплуатация куркынычсызлыгын тәэмин итәргә;

82.3. төзелеш мәйданы киртәсенең техник торышын, аның чисталыгын күзәтергә, пычрактан, кардан, боздан, мәгълүмати-басма продукциядән һәм граффитидан вакытында чистартырга;

82.4. Төзелеш мәйданы территориясенә кергәндә төзелеш объектының гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирә торган мәгълүмати щитын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

82.5 Төзелеш мәйданы периметры буйлап тышкы яктыртуны тәэмин итәргә;

82.6. Төзелеш мәйданчыгына төзекләндерелгән подъездлар, юлларның эчке юллары һәм алар урамнарның (машина юлларының) юл өлешенә пычрак һәм чүп-чар чыгарылмый торган итеп транспорт чараларының тәгәрмәчләрен чистарту яки юу пунктлары урнаштырырга ;

82.7.төзелеш мәйданчыгы территориясендә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын җыю өчен контейнерлар һәм (яисә) бункерлар булдыруны тәэмин итәргә;

82.8 Төзелеш мәйданчыгы территориясеннән билгеләнгән тәртиптә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын чыгаруны оештыруны тәэмин итәргә;

төзелеш мәйданчыгы территориясеннән алынган һәм калдыклар булмаган карны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарга чыгаруны тәэмин итәргә;

Эшләр башкарганда гамәлдәге җир асты инженерлык коммуникацияләрен, тышкы яктырту челтәрләрен, яшел утыртмаларны һәм кече архитектура формаларын саклауны тәэмин итәргә.

Төзелеш материаллары, җиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче бүлмәләр, эшче һәм хезмәткәрләрне вакытлыча тоту өчен көнкүреш вагоннары, төзелеш калдыкларын вакытлыча саклау һәм туплау өчен урыннар төзелешне оештыру проекты нигезендә төзелеш мәйданчыклары чикләрендә урнаштырыла.

83. Рөхсәт ителми:

84.1. Гражданнарның шәхси һәм иҗтимагый иминлеген тәэмин итүгә бәйле

коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, тынлыкны бозуга китерүче төзелеш, ремонт, төяү-бушату һәм башка эшләрнең торак зонасы янында 23.00 сәгатьтән 7.00 сәгатькә кадәр оештыру һәм үткәрү;

84.2. Авыл җирлеге Башкарма комитетының рөхсәтеннән (күрсәтмәләреннән) башкаюлларның һәм тротуарларның йөрү өлешен тарайту яки ябу;

84.3. чүп-чарны яндырырга һәм төзелеш производствосы калдыкларын әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә федераль башкарма хакимият органы тарафыннан расланган кагыйдәләрдә каралган махсус җайланмаларсыз утильләштерергә,

84.4. Йөкне, чүп-чарны, юа торган төзелеш материаллары, җиңел тара, юлларны пычратмый торган брезент яки башка материалларны япмыйча гына агачларны күчереп йөртү, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрен (шул исәптән цемент-комлы эремәне, известь, бетон катнашмаларын) юлга, тротуарга, юл кырыена яки юлга якын газон полосасына кою мөмкинлеген юкка чыгаручы чаралар күрмичә генә күчереп йөртү.

Җирләү урыннарын тоту

85. Этник, санитар һәм экологик таләпләр нигезендә җирләү урыннарын тоту федераль законнар һәм муниципаль хокукый актта билгеләнгән җирләү урыннарын тоту кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

86. Җирләү урыннарын санитар карап тотуны муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен хезмәт күрсәтүләргә контракт төзегән вәкаләтле орган яисә махсуслаштырылган оешма гамәлгә ашыра.

87. Күмү урынын тотуга таләпләр:

87.1 зиратларда җәмәгать бәдрәфләре чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Иҗтимагый бәдрәфләр территорияләрендә урыннар чистартылырга тиеш;

87.2.зират территориясендә чүп-чар һәм чүп савытлары чистартылырга тиеш. Калдыклар тупланган саен 3 көнгә бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә чыгарылырга тиеш;

87.3. ауган һәм авария хәлендә агач утыртмалары булу рөхсәт ителми. Авария агач утыртмалары ачыкланганнан соң бер тәүлек эчендә киселергә тиеш;

87.4. Шәхесләре ачыкланмаган файдаланылмаган каберләр яки үлгән кешеләрнең каберләре пычрактан һәм чүп-чардан чистартылырга, калкулык һәм кабер ташы белән җиһазланырга тиеш.

88.Кышкы чорда җирләү урыннарын тоту үзенчәлекләре:

88.1.зиратларның үзәк юллары, керү юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Боз катламнары булмаса, тигез каты кар катламы булу рөхсәт ителә;

88.2.Үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш. Юлларның һәм тротуарларның юл өлешен эшкәртү кар яуганнан соң ук башланырга тиеш;

88.3.беренче чиратта карны чыгару, бозны вату һәм кар-боз формацияләрен бетерү үзәк һәм керү юлларыннан чыгарырга кирәк;

88.4.җирләү урыннарының җәяүлеләр зоналарында бозга каршы материаллар кулланырга, юллардан чистартылган тозлы карны һәм бозны каберләргә, газоннарга, куакларга җыярга ярамый.

89. Җәйге чорда җирләү урыннарын тоту үзенчәлекләре:

89.1. Үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар, каберләр арасындагы юллар һәм гомуми файдаланудагы башка территорияләр төрле пычранулардан чистартылырга тиеш;

89.2. Яшел үсентеләрне санитар кисеп алу, чүп үләннәрен кисү буенча чаралар

ел саен үткәрелергә тиеш.

90.Җирләү урынын, кабер өстенә куелган корылманы (хачлар, һәйкәлләр, плитәләр, зиратлар һ.б.) карау, чәчәкләр һәм декоратив куаклар утырту, колумбарийдагы нишаны карау буенча эшләрне ире (хатыны), туганнары, үлгән кешенең законлы вәкиле яки санитар таләпләрне мәҗбүри үтәп башка зат тарафыннан башкарыла.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау урыннарын тоту

91.Автотранспорт чаралары тукталышын (алга таба - тукталыш) карап тоту гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә стоянка урнаштыру өчен бирелгән җир кишәрлегенең хокук иясе (алга таба - хуҗа) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

92. Хуҗалар:

92.1. Территорияләрнең бөтен периметрына киртә куеп чыгалар, ул механик йогынтыларга һәм тышкы мохит йогынтысына тотрыклы булырга тиеш;

92.2. Тукталышның техник торышын, аларның чисталыгын күзәтәләр, пычрактан, кардан, боздан, мәгълүмати-басма продукциядән вакытында чистарталар;

92.3.тукталыш территорияләрендә материаллар туплауга, комплектлаштырылган транспортны, төрле конструкцияләрне саклауга юл куймыйлар;

92.44 тукталыш территорияләрен гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры килә торган яктылык тигез бүленешен тәэмин итә торган тышкы яктырту белән җиһазландырачак;

92.5. автомобиль тукталышы территорияләрендә ягулык-майлау материаллары агып торган автомобильләр юуны һәм машина кую урыннарын рөхсәт итмиләр;

92.6.санитар һәм янгынга каршы кагыйдәләрне үтәп, тукталыш территорияләрен карап торалар.

92.7.инвалидларның тукталыш территориясенә тоткарлыксыз керүен тәэмин итәләр һәм инвалидларның махсус автотранспорт чараларын кую өчен кимендә 10 % урын (кимендә бер урын) бүлеп бирәләр, анда башка транспорт чараларын кую тыелган.

Инвалидлар махсус автотранспорт чараларын кую урыннары белән "Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында" 1995 N 181-ФЗ Федераль законының 15 ст.нигезендә бушлай файдаланалар.

Җирлек территориясен бәйрәмчә бизәү

93.Җирлек территориясен бәйрәмчә бизәү дәүләт һәм башка бәйрәмнәр, истәлекле вакыйгаларга бәйле чаралар уздыру чорында башкарыла.

Бәйрәм (вакыйгалы) бизәлеше чараларга бәйле рәвештә афишалар, панно, декоратив элементлар һәм композицияләр урнаштыруны, шулай ук бәйрәм (вакыйгалы) яктырткычлар (яктылык гирляндалары һәм элементлары, челтәр, күләмле яктылык композицияләре, яктылык проекцияләре һ.б.) урнаштыруны үз эченә ала. Бәйрәм (вакыйгалы) бизәлеше конструкцияләре бинаның фасадында яисә корылма рәвешендә аерым торучы һәм (яисә) конструкцияләр рәвешендә урнаштырылырга мөмкин.

Бәйрәмчә (вакыйгалы) бизәлеш элементларын әзерләгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен җайга салуның техник чаралары күренешен төшерү, зарарлау һәм начарайту рөхсәт ителми.

94. Сервис объектларын тоту

1. Сервис объектлары территорияләрен карап тоту мондый объектларның хуҗасы (милекчесе) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Юл буе сервисы объектлары территорияләрен төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә алырга тиеш:

- уңайлы хәрәкәт итү өчен каты өслек;
- территорияне яктырту, архитектура-декоратив яктырту;
- аларны урнаштыру һәм тоту таләпләрен үтәгән бәдрәф кабиналары;
- чүп-чар өчен урналар һәм кече контейнерлар;
- яшелләндерү (газоннар, чәчәклекләр) һәм яшелләндерү (коймалар) участокларын яклау элементлары.

3. Сервис объектларын һәм аларга якын территорияләрне урнаштыруга һәм тотуга таләпләр түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- сервис объектларына керү-чыгу юллары кучү-тизлек полосалары белән җиһазландырылырга тиеш;
- кучеш-тизлек полосалары һәм сервис объектлары территорияләре тышкы яктырту белән төзекләндерелергә тиеш;
- хәрәкәткә хезмәт күрсәтү корылмасы мәйданчыгына бару юллары, гамәлдәге сууткәргеч системасы белән бәйле (съездлар астына сууткәргеч торбалар булырга тиеш) озынча сууткәргеч торбалар тәэмин ителерлек итеп төзекләндерелергә тиеш;
- хәрәкәткә һәм аның керүенә хезмәт күрсәтү корылмасы мәйданчыгының буй-буй текәлеге юлдан капма-каршы якка юнәлтелергә тиеш. Түгәрәкләү радиуслары чикләрендә ул 20% тәшкил итәргә тиеш
- мәйданчык һәм аның янына бару юллары автомобиль юлы белән тигез дәрәҗәдә камилләштерелгән булырга тиеш;
- ГОСТ Р 52289-2019 «Юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары. Юл билгеләрен, светофорларны, юл коймаларын һәм юнәлеш бирүче җайланмаларны куллану кагыйдәләре» таләпләренә ярашлы рәвештә юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары булу ;
- сервис объекты территориясендә эксплуатация һәм тоту процессындагы кимчелекләрне бетерү ГОСТ Р 59292-2021 гомуми файдаланудагы автомобиль юллары таләпләренә ярашлы рәвештә башкарылырга тиеш. Җәйге тоту дәрәҗәсенә таләпләр. Бәяләү критерийлары һәм контроль ысуллары һәм ГОСТ Р 59434-2021 гомуми файдаланудагы автомобиль юллары. Кышкы тоту дәрәҗәсенә таләпләр. Бәяләү критерийлары һәм контроль ысуллары» таләпләре нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.
- функциональ билгеләнеше буенча хәрәкәткә хезмәт күрсәтү корылмасы территориясе, шул исәптән санитария-гигиена зонасы булырга тиеш;
- тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан тәртиптә булырга һәм бирелгән техник шартлар нигезендә эксплуатацияләнергә тиеш;
- Юл буе сервисы объектларының транспорт чаралары стоянкасында инвалидлар белән идарә ителә торган транспорт чараларын бушлай парковкалау өчен, «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 октябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә урыннар бирелергә тиеш.

IV. Авыл җирлекләрен җыештыру тәртибе, төзекләндерү эшләре исемлеген һәм аларны даими башкару тәртибен дә кертеп

Җирлек территориясен җыештыру һәм карап тотуга гомуми таләпләр

95. Җирлек территориясен җыю һәм карап тоту түбәндәгеләр гамәлгә ашырыла:

1) җәйге чорда - 15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;

2) кышкы чорда - 15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.

Күрсәтелгән сроклар җирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан һава шартларына карап төзәтелә ала.

96. Җирлек территориясен җыю түбәндәгеләрне үткәрү юлы белән башкарыла:

1) җирлек территориясен тоту, җыештыру буенча системалы эшләр;

2) җирлек Башкарма комитетының хокукый актлары нигезендә бердәй массакүләм чаралар (өмәләр) .

97. Җәйге чорда җирлек территориясен җыештыру, юу, су сибү, себерү һәм җирлек территориясен карап тоту буенча башка эшләр башкару юлы белән җирлек территориясенең пычрануын һәм тузанлануын киметү максатында башкарыла һәм түбәндәгеләрне үз эченә ала:

97.1. Ясалма өслекле территорияләрне (коры көннәрдә су сибү), урам-юл челтәре объектларының һәм яңгыр канализациясе белән җиһазланган башка территорияләрнең тузаннан һәм пычрагыннан юу. Ясалма өслекле юл өслекләрен, мәйданнарын, тротуарларын һәм башка территорияләрне юу бөтен киңлеккә башкарыла;

97.2.яңгыр канализациясе рәшәткәләрен чистарту;

97.3. чүп-чарны бөтен территориядән җыю;

97.4. Ел саен, 1 июньгә кадәр, кече архитектура формаларының, бакча һәм урам җиһазларының, урналарның, спорт һәм балалар мәйданчыкларының, коймаларның, бордюрларны буяу;

97.5. үләнне даими рәвештә чабу (үләннең биеклеге 15 см дан артык булганда) һәм тәүлек дәвамында чабылган үләнне җыю;

яфрак коелу чорында - тәүлегенә бер тапкыр коелган яфракны җыю һәм чыгару;

97.7 юудан соң, бордюр янында лотокларны чүп- чардан җыештыру.

98. Кышкы чорда гомуми файдаланудагы территорияне җыештыру түбәндәгеләрне үз эченә ала:

98.1. Юл өслекләрен һәм тротуарларны кардан, боз һәм чүп-чардан чистарту;

98.2. тайгаклык яки бозлавык барлыкка килгәч җәяүлеләр зоналарына, баскычларга ком сибү, юл япмаларын бозлавыкка каршы материал белән эшкәртү;

98.3. язгы чорда - кар эрү һәм кар суларын агызу.

Җирлек территориясендә башкарыла торган җыю эшләре технологиясе һәм режимнары һава шартларына бәйсез рәвештә транспорт чараларының һәм җәяүлеләрнең тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

99. Җәяүлеләр өчен тротуарларны, җир өсте кичүләрен, кышкы чорда баскычларны җыештыру үзенчәлекләре:

99.1. Җәяүлеләр өчен тротуарлар, җир өсте кичүләре, баскычлар күрсәтелгән корылмаларның җәяүлеләр йөри торган өлешенең бөтен киңлегенә кардан чистартылырга тиеш;

99.2 интенсив кар яву чорында җәяүлеләр өчен тротуарлар, баскычлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә һәм чистартылырга тиеш;

99.3. бозлавык барлыкка килгәч, бозлавыкка каршы материаллар белән беренче чиратта баскычлар, аннары тротуарлар эшкәртелә.

Бозга каршы материаллар белән эшкәртү вакыты тайгак ачыкланганнан соң дүрт сәгатьтән артмаска тиеш;

99.4. Калдыклар һәм химик реагентлар белән пычранмаган көпшәк карны, яшел үсентеләрне саклау һәм кар суларын агызып чыгаруны тәэмин итү шарты белән,

шушы максатлар өчен алдан билгеләнгән газонга яисә урыннарга салу рөхсәт ителә.

100. Җирлек территориясендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

100.1. Урамнарда, мәйданнарда, яшел утыртмалары булган участокларда, скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм гомуми файдаланудагы башка территорияләрдә чүпләргә;

100.2. гамәлдәге законнарга ярашлы рәвештә җирләү урыннарыннан тыш гомуми файдаланудагы территорияләрдә мемориаль кабер өстенә корылмалар (истәлекле корылмалар, коймалар) урнаштырырга;

100.3 Канаш авыл җирлеге милкендәге җирләрдә юу, салон чистарту һәм транспорт чараларына техник хезмәт күрсәтү;

100.4. Биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, мемориаль такталарны, агачларны, куакларны, гомуми файдаланудагы территорияләрдә төзекләндерү өчен кече архитектура формаларын һәм башка элементларны ватарга һәм аларга зыян салырга, шулай ук аларны үз белдеге белән яңадан бүлү, үзгәртеп кору һәм күчерүне башкарырга;

100.5. язулар, рәсемнәр төшерергә, мәгълүмати-басма продукцияне элергә һәм ябыштырырга, җәмәгать транспортын, диварларын, баганаларын, коймаларын һәм бу максатлар өчен каралмаган башка объектларны көтү тукталышларында граффити ясарга;

100.6. йорт хуҗалыгы территориясендә комплектланмаган (төзек булмаган) транспорт чарасын җыярга һәм сакларга;

100.7. тротуарларда, газларда, юлларда тара, сәнәгать товарлары һәм башка сәүдә предметлары урнаштырырга һәм сакларга;

100.8. Билгесез урыннарда кар туплау;

100.9. Тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, корылмалар һәм башка җайланмалар урнаштыру юлы белән юлларны һәм тротуарларны үз белдеге белән ябарга;

100.10.контейнер мәйданчыгына тоташкан территориядә кисү калдыкларын, урам чүбен, кисеп алынган үләнне, яфракларны һәм башка үсемлек калдыкларын, җиһазларны, көнкүреш техникасын һәм аларның өлешләрен, ремонттан һәм төзелештән соң калган калдыкларны, тартмаларны, ящикларны һәм башка төрү материалларын, шиннарны һәм транспорт чараларының запас өлешләрен, спорт инвентарын урнаштырырга;

100.11.чүплек җайланмаларын урнаштыру, урамнарга һәм юлларга, биналар, корылмалар территориясеннән читтә чүплекләр һәм пычраклар салу, шулай ук урам юлларына калдыклар чыгару;

101. Калдыкларны, чүп-чарны һәм башка пычракларны турыдан-туры кырларга, бакчаларга, урманнарга, сазлыкларга, паркларга, газоннарга, су объектларына һәм аларның яр буе саклау полосаларына һәм башка билгеләнмәгән урыннарга чыгару һәм ташлау тыела. Калдыклар ташыганда, машина йөртүче үзе белән хәрәкәт маршруты һәм калдыкларны тапшыру урыны күрсәтелгән документлар алырга тиеш. Маршруттан тайпылу рөхсәт ителми.

Чүп-чар (чүп-чар, кар, туфрак һ.б.) торак территориясендә билгеләнгән урыннардан тыш ташланган очракта, мондый бозуларга юл куйган кешеләр ачыкланган бозуларны 10 көннән артмаган вакытта бетерү буенча чаралар күрәләр.

Санкцияләнмәгән урыннарда калдыклар урнаштырган затлар үз исәбенә әлеге территорияне җыештыралар һәм чистарталар, ә кирәк булганда җир кишәрлеген рекультивациялиләр.

Әгәр дә 20 тәүлек дәвамында рөхсәтсез урында калдыкларны урнаштырган зат билгеләнмәгән булса, калдыкларны алып ташлау һәм рөхсәтсез чүплекләр

территорияләрен рекультивацияләү әлеге территорияне җыештыру өчен җаваплы оешмалар (яисә, әлеге төр хезмәтләрне алу шартнамәдә каралган булса, калдыкларны чыгаруны гамәлгә ашыручы махсуслаштырылган оешма) тарафыннан башкарыла.

Билгеләнгән тәртиптә бирелмәгән һәм муниципаль милектәге җир кишәрлекләрендә (территорияләрдә) стихияле барлыкка килә торган чүплекләрне бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын җыештыру

102. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба - юллар) җыю автомобиль юлларын, тротуарларны, машина кую урыннарын (парковка урыннары), җәмәгать транспортын, пычрактан, чүп-чардан, кардан һәм боздан ясалма юл корылмаларын даими чистарту чаралары комплексын үз эченә ала.

103. Язгы-җәйге чорда юлларны юдыру, су сибү, тузанны бетерү, себерү һ.б.ларны үз эченә ала.

Көзге-кышкы чорда юлларны җыештыру чүп-чарны, карны һәм бозны, пычракны җыештыруны һәм чыгаруны, юлларга ком-тоз катнашмасы сибүне, тротуарларга коры ком сибүне күздә тота.

104. Юл буенда урнашкан урналарны чистарту көненә кимендә бер тапкыр, тукталыш мәйданчыкларында көненә ике тапкыр башкарыла.

105. Җәмәгать транспортын көтү павильоны тузанланмаска, буялырга һәм юылырга, рөхсәтсез мәгълүмати-басу продукциясеннән, граффитидан чистартылырга тиеш. Кышкы чорда кардан чистартылырга тиеш.

106. Аерым элементлар буенча юлларны җәйге җыештыруга таләпләр:

106.1. Узып йөрү өлеше пычрануларның төрле төрләреннән тулысынча чистартылырга һәм бөтен киңлеккә юылырга тиеш. Җайлаштыру сызыклары белән билгеләнгән көзге, резерв полосалар комнан һәм вак чүп-чардан даими чистартылырга тиеш;

106.2 ике метрлы лоткок зоналарда грунт-комлы нанослар һәм пычранулар булырга тиеш түгел. Махсуслаштырылган машиналарның эш цикллары арасында барлыкка килергә мөмкин комлы кисәкчәләр һәм төрле вак чүп-чар белән пычранулар рөхсәт ителә;

106.3. Юл кырыйлары эре габаритлы калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

107. Юлларны кышкы җыештыруга таләпләр:

107.1. Кышкы чорда юлларны җыештыру түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) юл йөрү өлешен, җәмәгать транспортын көтү тукталышларын кар һәм боздан чистарту, себерү, карны өемнәргә күчерү һәм кар чыгару;

2) юлларны, тротуарларны, җәмәгать транспортының көтү тукталышларын кар яву башланган вакыттан алып һәм бозлавык барлыкка килгәндә бозга каршы материаллар белән эшкәртү .

108. Рөхсәт ителми:

108.1. 8.00 сәгатьтән соң ишегалды территорияләреннән, предприятие, оешма, төзелеш мәйданчыклары, сәүдә объектларыннан чистартылган кар, боз тротуарларга, юлларның һәм юлларның йөрү өлешенә чыгарырга яисә күчерергә, шулай ук юлны җыештыручы кеше белән килешү булмаганда;

108.2. Тротуарларда, җәмәгать транспортын көтү тукталышлары, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка җәяүлеләр зоналарында һәм яшел утыртмалары булган территорияләрдә бозга каршы реагент буларак техник тоз һәм сыек хлор кальций куллану;

108.3 ком-тоз катнашмалары белән пычранган карны, шулай ук җыелган бозны газоннарга, чәчәк бакчаларына, куакларга һәм башка яшеллекләргә күчерергә;

билгеләнгән тәртиптә килештерелмәгән урыннарда кар чыгарырга һәм урнаштырырга;

108.5. Кар өемнәрен формалаштыру:

1) юллар һәм урамнар кисешкәндә бер дәрәҗәдә;

2) җәмәгать транспортын көтү тукталышыннан 20 метрга якынрак;

3) транспорт киртәләре яисә югары бордюр белән җиһазландырылган юллар участокларында;

4) тротуарларда;

5) янәшәдәге территорияләргә кергән урыннарда;

108.6. юлга автотранспорт тәгәрмәчләре белән грунт һәм пычрак чыгару;

108.7. Грунт, чүп-чар, юаш төзелеш материаллары, җиңел тара, юлларның пычрануына юл куймый торган брезент яки башка материал белән агачларны ташырга, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрен (шул исәптән цемент-комлы эремәне, известь, бетон катнашмаларын) юлларга, тротуарга, юл кырыена яки юл буена якын газ полосасына кою мөмкинлеген юкка чыгармый торган чаралар күрмичә генә күчереп йөртергә.

Җыештыру, санитария хезмәте күрсәтү һәм кешеләр күпләп ял итү урыннарын төзекләндерү

109. Кешеләрнең ял итү һәм массакүләм булу урыннарына түбәндәгеләр керә:

1) җирлек урманнарында, пляжларда мәйданнар, парклар, скверлар, яр буйлары, оештырылган ял урыннары;

2) актив ял итү һәм мавыктыргыч чаралар урыннары - стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә мәйданчыклары һ.б.

3) сәүдә объектлары территорияләре (ваклап сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган вваклап сату челтәре объектлары комплекслары), җәмәгать туклануы, социаль-мәдәни билгеләнеш, көнкүреш хезмәте күрсәтү;

4) административ һәм иҗтимагый биналарга, учреждениеләргә якын территорияләр.

110.Гомуми файдаланудагы мәйданнарны, паркларны, скверларны, яр буен һәм башка территорияләрне җыю:

Кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда юлларны җыештырганда, яр буйларында һәм башка ял итү зоналарында химик реагентлары булмаган карны шул максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарга, яшеллекләрне саклау һәм кар суларын агызу шарты белән вакытлыча җыеп кую рөхсәт ителә.

111. Ваклап сату базарларын җыю һәм санитар карап тоту:

111.1. Ваклап сату базарлары территорияләре (алга таба - базар) төзекләндерелергә, бәдрәфләр, хуҗалык һәм контейнер мәйданчыклары, контейнерлар һәм урналар белән җиһазландырылырга, яңгыр һәм кар суларын агызу өчен каты өслекләре һәм уклоннары булырга, шулай ук сүүткәргеч һәм канализация булырга тиеш;

111.2. Базар территориясен төп җыештыру аны япканнан соң башкарыла. Көндез чүп-чар җыючыларның каты көнкүреш калдыклары белән тутырылган чүп-чар җыештыру һәм чистарту эшләре башкарыла;

елның җәйге чорында базар территориясендә атна саен мәҗбүри рәвештә дымлы җыештыру башкарыла;

111.4. базар территориясе 40 кв.м мәйдандагы бер урна исәбеннән

җиһазландырыла, өстәвенә алар арасындагы ераклык 10 м дан артмаска тиеш;

112. Базар территориясендә һәм аның янәшәсендә урнашкан оешмалар, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, киосклар, сәүдә палаталары һәм павильоннары эшчәнлеге каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәт күрсәтүләргә килешү төзәмичә рөхсәт ителми.

113. Сәүдә һәм (яисә) җәмәгать туклануы объектларын җыештыру һәм санитар карап тору:

113.1. Сәүдә объектлары территорияләрен тулысынча җыештыру һәм (яисә) җәмәгать туклануы тәүлегенә кимендә ике тапкыр (иртән һәм кич) гамәлгә ашырыла. Көндез патруль урналарын һәм чүп җыю урыннарын җыештыру һәм чистарту үткәрелә;

113.2.сәүдә һәм (яисә) җәмәгать туклануы объектларына керә торган җирдә бертөрле формада һәм төстә кимендә ике урна урнаштырыла;

113.3 вакытлы урам сәүдәсе урыннарында 10 метр радиуста аның тирә-ягын җыештыралар. Газон һәм тротуарларда тара һәм товарларны салу рөхсәт ителми;

113.4. калдыкларны чыгару тәэмин ителә.

114.Башка сәүдә мәйданчыкларын, стационар булмаган вак-төяк челтәр объектлары комплексларын, социаль-мәдәни билгеләнештәге территорияләрне җыештыру аларның елның җылы вакытында мәҗбүри алдан су сибү белән ябылуыннан соң башкарыла. Агымдагы җыю көн дәвамында башкарыла. Көн саен каты көнкүреш калдыкларын чыгару тәэмин ителә.

115. Кешеләрнең ял итү һәм массакүләм булу урыннарын төзекләндерү:

115.1. Кешеләрнең ял итү һәм массакүләм булу урыннарында уңайлылык тудыру элементларының мәҗбүри исемлегенә катламның каты төрләре (плитә яки асфальт рәвешендә), өслекләрне бәйләү элементлары, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп-чар өчен кечкенә контейнерлар, урам техник җиһазлары, яктырту җиһазлары, архитектура-декоратив яктырту җиһазлары, җирлек мәгълүматын йөртүчеләр, яшелләндерү участокларын яклау элементлары (металл киртәләр, өслекнең махсус төрләре һ.б.) керә;

115.2. Кешеләрнең ял итү һәм массакүләм булу урыннарының барлык территорияләрендә, пляжлардан тыш, коры өслекле яисә чәчелгән үләннәр яисә яшел үсентеләр булган үсемлек грунты булырга тиеш;

115.3. ял итү һәм кешеләр күпләп җыела торган территорияләрдә яшелләндерү участокларын чәчәк түтәлләре, газоннар, ялгыз, төркемле, рәтләп утырту, вертикаль, күпкатлы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

115.4. Кешеләргә ял итү һәм массакүләм булу урыннары, бәдрәф урнаштыру һәм тоту таләпләрен үтәп, җиһазландырылган һәм эшли торган бәдрәф кабиналары белән комплектланырга тиеш;

115.5. кешеләрнең ял итү яисә массакүләм булу урыннары территорияләрендә фонтаннар, буалар, елгалар ярлары пычранган саен чистартылырга тиеш;

115.6. Массакүләм чаралар уздырганда, аларны оештыручылар чара, аңа якын территорияләрне җыештыруны һәм бозылган төзекләндерү эшләрен торгызуны тәэмин итәләр. Чараны үткәрү урынын, аңа якын территорияләрне җыештыру һәм бозылган төзекләндерү эшләрен торгызу тәртибе чараны үткәрүгә билгеләнгән тәртиптә тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

116. Кешеләрнең ял итү һәм массакүләм булу урыннары территорияләрендә рөхсәт ителми:

116.1. тара һәм сәүдә җиһазларын моның өчен билгеләнмәгән урыннарда сакларга, урнаштырырга;

116.2. Территорияне җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычратырга;

116.3. автотранспорт чараларын юарга һәм ремонтларга, эшкәртелгән ягулык-майлау сыеклыкларын агызырга;

116.4. аттракционнар уздырырга, билгеләнгән тәртипне бозып автостоянкалар, гаражлар, реклама конструкцияләре урнаштырырга;

116.5. газоннарга, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектларына зыян салырга;

116.6. Кече архитектура формаларын зарарларга һәм аларны билгеләнгән урыннан күчерергә;

116.7. сыек ризык калдыкларын, сатуратор җайланмаларыннан, квас һәм сыра цистерналарыннан суны тротуарларга, газоннарга һәм торак юлларга агызырга;

116.8. автотранспорт чараларының түләүле стоянкаларын законсыз оештырырга;

116.9. Стационар булмаган объектларны үз белдеге белән урнаштырырга;

116.10. тротуарларның асфальт-бетон өслеген, янәшәдәге яшел зоналарның бөтенлеген һәм территорияләрне төзекләндерүнең башка элементларын бозарга;

116.11. территориядә сәүдә-суыткыч җайланмасы кую;

116.12. халыктан каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга) каты көнкүреш калдыкларын, калдыкларны контейнерларга (бункерларга) урнаштыруга шартнамә булмаса, идарәче оешмалар белән каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен каты көнкүреш калдыкларын (бункерларны) җыярга;

116.13 Тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, корылмалар һәм башка җайланмалар урнаштыру юлы белән тротуарларны үз белдеге белән каплау;

116.14. товарны сәүдә объектыннан читтә чыгарырга;

116.15.учак ягу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткәрү, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә җылылык белән эшкәртү өчен башка җайланмалар куллану.

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен җыештыру, карап тоту һәм төзекләндерү

117. Йорт яны территориясен җыештыру:

117.1. Урып-җыю түбәндәге тәртиптә башкарылырга тиеш: тротуарлар, җәяүлеләр өчен юллар (бозлавык һәм тайгак очрагында - ком сибү), ә аннары - ишегалды территорияләрен;

117.2. кар яву вакытында җитештерелә торган кар чистартудан тыш, җыештыру 8.00 сәгатькә кадәр башкарыла.

Көндезге вакытта машиналар тизлеге 4 км/сәг булганда җыярга рөхсәт ителә.

118. Җәйге җыештыру:

118.1 Йорт яны территорияләрен җәйге җыештыру: себерү, юу яисә кулдан су сибү, яисә махсус машиналар ярдәмендә - күбесенчә иртә, иртәнге һәм соң, кичке сәгатьләрдә башкарылырга тиеш;

118.2. тротуарларны юуны бары тик ачык тротуарларда гына, алар турыдан-туры лоток полосасы белән чиктәш һәм биналардан урамның йөрү өлешенә таба башкарырга кирәк;

118.3 Кызу вакытта тротуарларга су сиптерү кирәк булган саен башкарылырга тиеш, ләкин тәүлегенә кимендә ике тапкыр.

119. Кышкы җыештыру:

119.1. түбәләрдә җыелган кар вакытында җиргә ташланырга һәм лоток полосасына күчерелергә, ә киң тротуарларда валларга формалашырга тиеш;

119.2. чистартылган кар тротуарлардан машина юлының алгы өлешенә, ә ишегалларында - төзелеш урыннарына күчәргә тиеш;

119.3. Квартал эчендәге юллардан авышкан карны борт ташына параллель урнашкан өемнәргә салырга яисә, кагыйдә буларак, ротор кар чистартучылары ярдәмендә юл буена җыерга кирәк;

119.4. Урамнарның машина юлыннан газоннар белән аерылган 6 м дан артык киңлектәге тротуарларда карны тротуар уртасына күчерергә рөхсәт ителә;

119.5. Кар өемнәренә һәм өемнәргә кар салу эшләре тротуарларда кар яву вакытыннан алты сәгатьтән дә соңга калмыйча, ә калган территорияләрдә 12 сәгатьтән дә соңга калмыйча төгәлләнергә тиеш;

119.6. Куллану калдыклары, ком-тоз катнашмалары һәм реагентлар тарафыннан пычранмаган, ишегалларында, квартал эчендәге юлларда, яшел утыртмаларны һәм кар катламын саклауны тәэмин итеп, яшелләндерелгән территориядә чиста кар туплау рөхсәт ителә;

119.7. тротуарларны һәм квартал эчендәге юлларны кул белән җыештырганда кар тулысынча җыештырылырга тиеш. Камилләштерелгән япмалар булмаганда, карны хәрәкәт астына җыярга кирәк, аннары аны тыгызлау өчен кар катламын калдырырга кирәк;

119.8 Юл капламын эшкәртүнең шомалыгы барлыкка килгәндә, ком-тоз катнашмасы белән эшкәртү бүлүчеләр ярдәмендә 0,2-0,3 кг/м нормасы буенча башкарылырга тиеш;

119.9. эшкәртелгәннән соң йомшартылган боз барлыкка килү ачык туфракка, агачлар астына яки газоннарга эләгүгә юл куймастан, күчерелергә яки себерелергә тиеш.

120. Яз җитүгә түбәндәгеләр гамәлгә ашырыла:

120.1. Кар суларын нормаль чыгару өчен таләп ителә торган урыннарда су агызып чыгуны тәэмин итү өчен, канауларны юдырту һәм чистарту;

120.2. Кар суының люкларга һәм коеларны су кабул итү коеларына системалы рәвештә куылуы;

120.3. Кар эрегәннән соң, калган кар һәм боздан ишегалды территорияләрен чистарту.

121. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен тоту:

121.1. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен (алга таба - йорт яны территориясе) карап тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) даими җыештыру;

2) күзәтү һәм яңгыр кабул итү коелары, дренажлар, лотоклар, үткәрү торбалары люкларын һәм рәшәткәләрен ремонтлау һәм чистарту;

3) инженер челтәрләренең смотр коеларына, янгын сүндерү су белән тәэмин итү чыганакларына (гидрантларга, сулыкларга һ.б.) каршылыксыз үтеп керүне тәэмин итү;

4) каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны җыю һәм алып китү;

5) яшелләндерү һәм булган яшел утыртмаларны карау;

6) кече архитектура рәвешләрен карап тоту, агымдагы һәм капиталь ремонтлау.

122. Калдыкларның барлык төрләре су үткәрми торган өслекле контейнер мәйданчыкларында урнаштырыла торган контейнерлар һәм бункерларга каты көнкүреш калдыкларын туплау нормалары нигезендә кирәкле күләмдә җыелырга тиеш.

123. Күпфатирлы йортларда яшәүче гражданнар:

123.1. йорт яны территорияләрендә чисталык һәм тәртип саклый;

123.2. Каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны махсус контейнерларга һәм йорт яны территорияләрендә урнашкан махсус мәйданчыкларга гына

урнаштыралар.

124. Идарәче оешмалар түбәндәгеләрне тәэмин итә:

124.1. каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар урнаштыру;

124.2. расланган график нигезендә каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны чыгару;

124.3. контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мәйданчыкларын, аларга килү юлларын чиста һәм төзек хәлдә тоту;

124.4.подъездларга керү юлларында чүп савытлары, эскәмияләр урнаштыру һәм аларны вакытында чистарту;

124.5 тайгак участокларны ком-тоз һәм (яисә) махсус бозлавыкка каршы катнашмалар белән эшкәртү;

124.6. Яшел үсентеләрне һәм газоннарны саклауны һәм квалификацияле тәрбияләүне;

124.7.Тышкы яктырту чараларын төзек хәлдә тоту һәм аларны караңгы төшү белән кабызу.

125. Йорт алды территориясендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

125.1. әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә федераль башкарма хакимият органы тарафыннан расланган кагыйдәләрдә каралган махсус җайланмаларсыз калдыкларны, яфракны, һәм чүп-чарны яндырырга;

125.2. Хуҗалык мәйданчыгыннан читтә эчке кием, кием, келәм һәм башка предметларны эләргә;

125.3.контейнер мәйданчыкларына керү юлларын ябарга;

125.4. Урамнарның һәм юлларның, тротуарларның, газоннарның һәм яшел зоналарның юл өлешендә контейнерлар (бункерлар) урнаштырырга;

125.5 Йорт яны территорияләренең, шул исәптән, шлагбаумнарның яки автомат юлларның билгеләнгән тәртипне бозуда, ирекле рәвештә киртәләрен үз белдеге белән билгеләргә;

125.6. Үз белдеге белән ишегалды корылмалары төзергә;

125.7. йорт янындагы территорияне металл ватык, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары һәм материаллар, шлак,көл һәм җитештерү һәм куллану калдыклары белән капларга, тараны сакларга;

125.8 калдык сулар, калдыклар һәм чүп-чар ташларга;

125.9. Автотранспорт чараларының түләүле урынын оештырырга;

125.10 Тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка җайланмалар кую юлы белән квартал эчендәге юлларны үз белдегең белән ябарга;

125.11. Автомашиналар, ягулык һәм майлар юуны башкарырга, тавыш сигналларын, тормозны һәм двигательләрне көйләргә;

125.12. кешеләр сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясаучы теләсә нинди эшләр башкарырга;

125.13 йорт яны территориясенең эчке юллары буенча транспорт транзит хәрәкәтен гамәлгә ашырырга;

125.14. учак ягарга, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар уздырырга, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә җылылык белән эшкәртү өчен башка җайланмалар кулланырга;

125.15. транспорт чараларын, шул исәптән комплектланмаган (төзек булмаган), яшелләндерелгән территорияләрдә, балалар, спорт һәм хуҗалык мәйданчыкларында, ел фасылына карамастан, әлеге территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очракларыннан тыш, тергезү эшләрен мәҗбүри үткәрү шарты белән урнаштырырга.

Тиешле тәртиптә оешкан һәм дәүләт кадастр исәбенә куелган җир кишәрлекләренең милекчеләре, Россия Федерациясе законнарында каралган мәҗбүри таләпләрне бозмаса, аларга стационар булмаган сәүдә объектларын урнаштырырга мөмкин.

126. Идарәче оешмалар түбәндәгеләрне тәэмин итә:
126.1. Яшел утыртмаларның сакланышы һәм бөтенлеге;
126.2. җәй көннәрендә һәм коры көннәрдә газоннарга, чәчәклекләргә, агачларга һәм куаклыкларга су сибү;
126.3. аларда төзелеш материаллары, ком, чүп-чар, кар, боз һәм башка төзелешләрдән башка газоннарның сакланышы һәм бөтенлеге;
126.4. Яңа агач һәм куаклар утырту, юллар челтәре үзгәрү һәм җиһазларны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проектлар буенча гына яңадан планлаштыру, агротехник шартларны үтәп урнаштыру.
127. Йорт яны территориясен төзекләндерү:
127.1. Һәр йорт биләмәсенең территориясе, кагыйдә буларак, түбәндәгеләр булырга тиеш:
1) йорт кирәк-яракларын киптерү өчен , кием-салымны, келәмнәрне һәм йорт кирәк-яракларын чистарту өчен хуҗалык мәйданчыгын;
2) өлкәннәрнең ял итү мәйданчыгы;
3) балаларның җәйге һәм кышкы ялы өчен яшелләндерү һәм кирәкле кечкенә архитектура формалары җиһазлары белән балалар уен һәм спорт мәйданчыклары.
128. Әгәр участок территориясенең зурлыгы мөмкинлек бирсә, участок чикләрендә этләр йөртү өчен мәйданчык урнаштырылырга мөмкин.
129. Йортларның подъездлары янындагы мәйданчыклар, юл йөрү һәм җәяүлеләр өчен юллар каты өслекле булырга тиеш. Каты өслекләр салганда, яңгыр суларын агызу мөмкинлеге каралырга тиеш.
130. Торак йортларга төзелгән җәмәгать корылмалары йортның торак өлешеннән изоляцияләнгән ишекләр булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның автотранспортын кую ишегалды территориясеннән читтә булырга тиеш.
131. Торак йортның тәрәзәләре һәм фатирларга керү урыннары урнашкан ишегалды ягыннан җәмәгать билгеләнешендәге биналар өчен материаллар, продукция төяү рөхсәт ителми. Йөкне тәрәзәләре булмаган торак йортлар торбаларыннан, җир асты тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юллар ягыннан башкарырга кирәк.
132. Квартал эчендәге территорияләрдә транспорт чараларын урнаштыру кешеләрнең, шулай ук җыю һәм махсус техниканың тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

Шәхси торак төзелеше территорияләрен җыештыру
133.Торак йорт хуҗалары көн саен (шул исәптән кардан) җир участогын җыештырырга, вакыт-вакыт үлән чабарга (үләннең биеклеге 15 см артык булганда) һәм тәүлек дәвамында чабып алынган үләнне җыярга тиеш.
134. Рөхсәт ителми:
134.1. карны этеп чыгару, чүп-чар ташлау, шлак ташлау, йорт биләмәләре территориясенә сыек көнкүреш калдыклары агызу;
134.2. Ишегалды һәм аның янәшәсендәге территориядән чистартылган кар һәм бозны юлларның һәм юл йөрү юлларының үткән өлешенә күчерергә яисә күчерергә.

V. Территорияне төзекләндерү элементларына таләпләр

135. Территорияне төзекләндерүнең аерылгысыз компонентлары булган территорияне төзекләндерү элементлары булу гамәлдәге законнар таләпләре нигезендә проект документларында эшләнергә һәм каралырга тиеш.

мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияне төзекләндерү элементларына проект документациясе мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге вәкаләтле органнар белән килештерелә.

Озак яисә даими файдаланудагы территорияне төзекләндерүнең стационар элементлары аларны кулдан күчерү мөмкинлеген булдырмас өчен ныгытылырга тиеш.

136. Төзекләндерү элементларын карап тору, аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертеп, төзекләндерү элементлары хуҗалары башкара.

Яшелләндерү

137. Яшел утыртмалар территорияне төзекләндерүнең мәҗбүри элементы булып тора.

Төзекләндерү эшләрен башкарганда гамәлдәге яшел утыртмаларны мөмкин кадәр күбрәк саклап калырга кирәк.

138. Җирлек территориясендә яшелләндерүнең ике төре кулланылырга мөмкин: стационар - үсемлекләрне туфракка утырту һәм мобиль урыннарга утырту - үсемлекләрне махсус күчмә савытларга (контейнерлар, вазоннар һ.б.) утырту.

Стационар һәм мобиль яшелләндерүне рельефның табигый һәм ясалма элементларында, түбәләрендә (түбә яшелләндерү), фасадаларында (вертикаль яшелләндерү) архитектура-ландшафт объектлары (газоннар, бакчалар, чәчәк түтәлләре, куаклар һәм агачлар булган мәйданчыклар) төзү өчен файдаланалар.

139. Күпләп яшелләндерү объектларын тоту - яшел утыртмаларны карау һәм яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерү элементларын карап тоту, күләм корылмаларның конструктив элементларын аз гына деформацияләүне һәм зарарлануларын бетерү, шулай ук җәйге һәм кышкы чорда күчмә кече формаларны җыю эшләре комплексы ул.

140. Яшелләндерү объектларында эшләр җитештерүгә таләпләр:

1) яшелләндерү объектлары янындагы төзелеш мәйданчыкларын оештырганда проектта сакланучы, түбән һәм киң ябалдашларны өлешчә кисеп алу, агач кәүсәләрен сак белән бәйләү, куакларның ябалдашларын бәйләү, туфрак кишәрлекләрен чүпләү юлы белән туфракны чүпләү юлы белән, туфракны тыгызлауны булдырмау максатларында транспорт чаралары һәм башка техника йөрү юлы белән янәшә урнашкан үсемлекләрдә туфрак кишәрлекләренең бөтенлеген саклап калу чараларын күрергә кирәк;

2) территорияне вертикаль планлаштыру, җир асты коммуникацияләрен салу, юлларны, машина юлларын һәм тротуарларны төзекләндерү яшелләндерү алдыннан төгәлләнергә тиеш;

3) туфрак катламын бозуга бәйле ремонт, төзелеш һәм башка эшләр башкарганда, туфракның уңдырышлы катламын алга таба куллану өчен төшерергә һәм сакларга кирәк. Югарыда күрсәтелгән эшләрне башкарганнан соң бозылган җир кишәрлекләрен һәм утыртмаларны торгызырга кирәк. Яңадан торгызу эшләрне җитештерү проектында каралырга тиеш;

4) яфракларны һәм үләнне билгеләнгән тәртиптә туплау яисә юкка чыгару белән бергә җыярга кирәк.

141. Яшел территорияләрдә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

141.1. Төзелешләрне, аларның эшләвен һәм хезмәт күрсәтүен тәэмин итү өчен билгеләнгән төзелешләрдән тыш, урнаштырырга;

141.2.агачларны һәм куакларны үз белдегең белән утырту һәм кисү, газоннарны һәм чәчәк бакчаларын юк итү;

141.3. Агачларга һәм башка яшел утыртмаларга гамак, таган, турник, кер киптерү өчен бау тагарга, агачларга тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, күрсәткечләрне, афишаларны, игълан материалларны, агитация материалларын, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмати тәэмин итү чараларын, баганалардан, коймалардан, реклама калканнарыннан, электр чыбыкларыннан, лампалардан, чәнечкеле коймалардан аерырга;

141.4. стационар булмаган объектларны, шулай ук юл сервисы объектларын билгеләргә, шул исәптән, ел вакытына бәйсез рәвештә, автостоянкалар һәм парковкалар урнаштырырга;

141.5. төзелеш һәм башка материалларны, калдыкларны, чүп-чарны, бозга каршы материалларны һәм башка зарарлы матдәләрне, шулай ук ком һәм бозга каршы реагентлар белән пычранган карны, боз төркемнәрен җыярга;

141.6. яшелчә бакчалары өчен казу эшләрен башкарырга;

141.7. Йорт хайваннарын газоннарда һәм чәчәклекләрдә йөртергә;

141.8. Әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә федераль башкарма хакимият органы тарафыннан расланган кагыйдәләрдә каралган махсус җайланмаларсыз яфракларны, үләнне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларны тартмаларга һәм башка су үткәрү җайланмаларына күчерергә;

141.9. чүп-чарны һәм чүпне газоннарга ташларга;

141.10. учак ягарга, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар уздырырга, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә җылылык белән эшкәртү өчен башка җайланмалар кулланырга;

141.11. сокны, сумаланы чыгару өчен агачлар кисеп, аларга башка механик зыян китерү;

141.12 яшелләндерелгән территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмияләрне, коймаларны, урналарны, балалар һәм спорт җиһазларын бозарга;

141.13. агач тамырларын агач ботагыннан 1,5 метр ераклыкта ачып, агач муеннарын туфрак яки төзелеш калдыклары белән капларга;

141. 14 Әлеге территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очракларыннан тыш, торгызу эшләрен мәҗбүри уздыру шарты белән, газон һәм чәчәклекләрдә транспорт чараларының керүе һәм урнашуы

Киртәләр

142. Киртәләрне урнаштыру төзекләндерү өчен өстәмә элемент булып тора.

Киртәләр бер-берсеннән аерыла:

1) билгеләү (декоратив, яклау, аларның ярашуы);

2) биеклеге (түбәнлеге - 1,0 м га кадәр, уртача - 1,1-1,7 м, югары - 1,8-3,0 м);

3) материалның төре (металл, тимер-бетон һ.б.);

4) күз карашы өчен сизгерлек дәрәҗәсе (үтә күренмәле, ишетелер-ишетелмәс);

5) стационар (даими, вакытлыча, күчмә) һәм башка киртәләр.

Коймаларны проектлау аларның урнашу урыннарына һәм билгеләнешенә карап, гамәлдәге дәүләт стандартлары, сертификацияләнгән эшләнмәләр каталогларына, индивидуаль проектлау проектларына карап башкарыла.

143. мәдәни мирас объектлары территорияләрен төзү әлеге территорияләр өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентлары нигезендә башкарылырга тиеш.

Җир өсләрен ябу

144.Җир өсләрен ябуны җирлек территориясендә имин һәм уңайлы хәрәкәт итү шартлары тәэмин итә, шулай ук җирлектә барлыкка килгән төзелешнең архитектур йөзен формалаштыра.

Төзекләндерү максатларында түбәндәге төр өслекләр билгеләнде:

1) каты (капиталь) өслекләр - монолит яисә җыелма өслекләр, шул исәптән асфальт-бетоннан, цементобетоннан, табигый таштан башкарыла;

2) йомшак (капиталь булмаган) өслекләр - табигый халәттәге, тыгызланган яисә беркетелгән сүс материаллары белән сакланган, табигый яисә ясалма сыек материаллардан (шул исәптән ком, вак таш, гранит , керамзит, резин валчык) башкарыла торган өслекләр;

3) газон өслекләре- үлән капламын әзерләү һәм утыртуның махсус технологияләре буенча башкарыла торган каплам;

4) катнаш өслекләр - өслекләрнең үрелмәләрен тәшкил итүче өслекләр (рәшәткә плитәсе яисә газонга баткан газон рәшәткәсе яисә йомшак өслек).

145. Каплам төрләрен сайлауны аларның максатчан билгеләнеше нигезендә башкарырга кирәк:

1) каты - мөмкин булган йөкләнешләрне, сыйфатны һәм хәрәкәт составын, проектлау вакытына гамәлдә булган янгынга каршы таләпләрне исәпкә алып;

2) йомшак - территорияләрнең аерым төрләрен (шул исәптән балалар, спорт мәйданчыкларын, этләрне йөртү өчен мәйданчыкларны, урамда йөрү юлларын) төзекләндергәндә аларның үзенчәлекләрен исәпкә алып;

3) газонлы һәм катнаш (иң экологик) күрсәткечләр.

Ябык өслекнең каты төрләрендә коры хәлдәге әләктерү коэффициенты кимендә 0,6, юештә 0,4 булса, кытыршы өслек булырга тиеш.

Җир өсләрен тыгызлау

146. Җир өслеген үзара бәйләү элементларына гадәттә төрле борт ташлары, пандуслар, баскычлар керә.

Бортлы ташлар

147. Юл борт ташлары тротуар һәм юл өлеше тоташуында урнаштырыла, юл өлеше дәрәҗәсеннән норматив рәвештә 150 мм-нан ким булмаган югарылык белән, ул тышлык өслеген ремонтлау очрагында да сакланырга тиеш.

Автотранспортның газонга бәрелүен булдырмас өчен, юлның газон белән капланган урыннарында югары борт ташын куллану кирәк.

Җәяүлеләр коммуникацияләрен газон белән бергә бәйләгәндә, газон өсте тигезлегеннән кимендә 0,5 м ераклыкта биеклегеннән 50 мм дан да ким булмаган ара арттыра торган бакча бортын урнаштырырга мөмкин, бу газонны саклый һәм пычрак һәм үсемлек чүп-чарының каплауга эләгүен булдырмый, аның хезмәт итү вакытын арттыра.

Җәяүлеләр зоналары территориясендә төрле өслекле өслекнең төрле төрләрен тоташтыру өчен табигый материаллар (кирпеч, агач, таш, керамик борт һ.б.) кулланырга мөмкин.

Баскычлар, пандуслар

148.Җәяүлеләр кичүендә 60 тан артык промилле баскыч төзүне күздә тотарга кирәк.

Сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм күпләп йөрүнең башка объектлары урнашкан урыннардагы төп җәяүлеләр коммуникацияләрендә, инвалидлар йортлары

һәм өлкәннәр баскычында һәм баскычларда 50 дән артык промилле авышканда аларны пандус белән куерга кирәк.

Бордюр пандусының авышлыгы 1:12 кабул ителә.

Баскычларның беренче баскычларын төшкәндә һәм күтәрелгәндә, ачык төстәге капма-каршы төстәге сызыклар белән аерып күрсәтергә кирәк.

Бер адым эчендә тышкы баскычларның барлык баскычлары баскычларның киңлеге һәм күтәрелү биеклеге буенча бертөрле урнаштырыла.

Пандусны саклаучы конструкцияләр булмаганда, 75 мм биеклектәге саклагыч борт һәм култыклар каралырга тиеш.

Пандусның башында һәм ахырында юлның горизонталь участоклары әйләнә-тирәдәге өслекләрдән текстура һәм төс белән аерылып тора.

Баскычның ике ягында да, пандуста да 800-920 мм биеклектә, колачлау өчен уңайлы һәм стенадан 40 мм ераклыкта торган түгәрәк яки турыпочмаклы кисемтә ясау күздә тотыла.

Мәйданчыклар

149. Җирлек территориясендә түбәндәге мәйданчыклар урнашкан: балаларның уеннары, өлкәннәрнең ялы, спорт белән шөгыльләнү, чүп-чар җыючыларны урнаштыру, этләрне йөртү, машина кую урыннары.

Теркәлгән мәдәни мирас ядкарьләренең һәм махсус сакланылучы табигать территорияләренең саклау зоналары чикләрендә мәйданчыклар урнаштыру истәлекләрне саклау, табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау вәкаләтле органнары белән килештерергә тәкъдим ителә.

Йорт тирәсендәге территорияләр, кагыйдә буларак, балалар өчен уен һәм спорт мәйданчыклары белән тәэмин ителергә тиеш. Мәйданчыклар төзек һәм җәрәхәтләнү куркынычсыз инвентарь белән тәэмин ителергә тиеш.

Балалар мәйданчыклары

150. Балалар мәйданчыклары төрле яшь төркемнәре өчен аерым мәйданчыклар рәвешендә яисә яшь мәнфәгатьләре буенча зоналаштырылган комплекслы уен мәйданчыклары буларак оештырыла.

Балалар мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең йомшак төрләре, мәйданчыкның газон белән тоташу элементлары, яшелләндерү, уен җиһазлары, эскәмия һәм урналар, яктырту җиһазлары.

151. Торак йортлар һәм җәмәгать биналары тәрәзәләреннән мәктәпкәчә яшьтәге балалар мәйданчыклары чикләренә кадәр ераклык - 10 метрдан, кече һәм урта мәктәп яшендәге мәйданчыклар - 20 метрдан кимрәк, комплекслы уен мәйданчыклары - кимендә 40 метрдан, спорт-уен комплекслары - 100 метрдан да ким булмаска тиеш.

Балалар уен мәйданчыклары контейнер мәйданчыкларыннан кимендә 20 метр ераклыкта урнашырга тиеш.

152. Балалар мәйданчыклары тиеш:

152.1 җәйге вакытта ком белән капланган өслек планы булырга тиеш;

153.2. даими рәвештә себерелергә һәм иртәнге вакытта чылатырга;

152.3. буялган булырга, мәйданчыкта коймаларның һәм корылмаларның буялуы елына кимендә бер тапкыр, ә ремонт - кирәк булган саен;

152.4.Транзит җәяүлеләр хәрәкәтеннән, машина юлларыннан, борылыш мәйданчыкларыннан, кунакчыл стоянкалардан, калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру өчен мәйданчыклардан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлы

саклау участокларыннан изоляцияләнергә.

Травматизмны булдырмас өчен, мәйданчык территориясендә чыгып торучы тамырлар яки түбән ботаклар, җир өслегендә урнашкан иске, киселгән җиһазлар калдыклары (стойкалар, фундаментлар) булу рөхсәт ителми (кагыйдә буларак, турникларда һәм качельләрдә).

Янындагы территорияләрне реконструкцияләгәндә балалар мәйданчыклары территориясендә эшләр алып бару һәм төзелеш материалларын складлау рөхсәт ителми.

Яктырту җиһазлары, кагыйдә буларак, мәйданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш.

Яктырту җайланмаларын 2,5 м дан да ким булмаган биеклектә урнаштыру рөхсәт ителми.

Уен җиһазларын урнаштыру норматив куркынычсызлык параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

153.Балалар мәйданчыкларын карап тоту һәм аларда куркынычсызлыкны тәэмин итү өчен җаваплылык аларны эксплуатацияләүче затларга йөкләнә.

Спорт мәйданчыклары

154. Спорт мәйданчыклары халыкның барлык яшь төркемнәре физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән.

Спорт мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең йомшак яисә газон төрләре (җәйге чорда), спорт җиһазлары.

Спорт мәйданчыклары яшелләндерелә һәм челтәрле койма белән әйләндереп алына. Яшеллек мәйданчык периметры буйлап урнаштырыла, вертикаль яшелләндерү кулланырга мөмкин. Койманың биеклеге 2,5-3 м, мәйданчыкларның бер-берсенә терәлгән урыннарында биеклеге 1,2 м.

Спорт җиһазлары спорт, физкультура мәйданчыкларында яки махсус җиһазландырылган җәяүлеләр коммуникацияләрендә (сәламәтлек сукмакларында) рекреацияләр составында урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт җиһазлары, травмалар алуны булдырмый торган махсус эшкәртелгән өслекле бүрәнәләрдән һәм бруслардан ясалган (ярыклар, сколлар булмау һ.б.) булырга мөмкин.

Ял итү мәйданчыклары

155. Торак төзелеше территориясендә өлкән яшьтәге халыкның ял итү һәм өстәл уеннары өчен билгеләнгән ял мәйданчыкларын оештыру мөмкин. Торак йортлар тәрәзәләреннән алып тыныч ял итү мәйданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан да ким булмаска тиеш, шау-шулы өстәл уеннары мәйданчыклары - 25 метрдан да ким булмаска тиеш.

Ял мәйданчыгында төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлегенә гадәттә каты өслек төрләре, мәйданчыкның газон белән тоташу элементлары, яшелләндерү, ял итү өчен эскәмияләр, урындыклар һәм өстәлләр, урналар (ким дигәндә һәр эскәмиядә), яктырту җиһазлары керә.

Мәйданчыкны плиткалы түшәм рәвешендә проектлау киңәш ителә Ял мәйданчыкларын һәм балалар мәйданчыкларын берләштергәндә, балалар уеннары зонасында өслекнең каты төрләрен урнаштырырга киңәш ителми.

Парклар территорияләрендә чирәмдәге ял мәйданчыклары оештырылырга мөмкин.

Этләрне йөртү өчен мәйданчыклар

156. Этләрне йөртү мәйданчыклары билгеләнгән тәртиптә вәкаләтле органнар белән килештерелгән урыннарда урнаштырыла.

Этләрне йөртү өчен мәйданчык территориясендә төзекләндерү элементлары исемлегенә төрле өслекләр, коймалар, эскәмияләр, урна, экскрементларны утильләштерү өчен контейнер, яктырту һәм мәгълүмат җиһазлары керә. Периметраль яшелләндерүне күздә тотарга тәкъдим ителә.

Этләрне йөртү өчен мәйданчыклар микрорайонның һәм торак районның яшел утыртмалардан азат булган гомуми файдалану территорияләрендә, метрополитен һәм гомумпоселок магистральләренең техник зоналарында, 110 кВт ким көчәнешле электр линияләре астында, беренче һәм икенче поясларны су белән тәэмин итү чыганакларының санитар зонасыннан читтә урнаштырылырга тиеш.

Торак билгеләнештәге территорияләрдә урнашкан этләрне йөртү өчен мәйданнар күләме 400-600 кв.м, башка территорияләрдә 800 кв.м. кадәр кабул ителә, барлыкка килгән төзелеш шартларында мәйданчыкларның кечерәйтелгән күләме, булган территориаль мөмкинлекләрдән чыгып, кабул ителергә мөмкин.

Мәйданчык чигеннән алып торак һәм җәмәгать биналары тәрәзәләренә кадәр ара кимендә 25 метр, ә балалар учреждениеләре, мәктәпләр, балалар, спорт мәйданчыклары участокларына, ял мәйданчыкларына кадәр кимендә 40 метр булырга тиеш.

Мәйданны төзү, кагыйдә буларак, биеклеге 1,5 м булган җиңел металл челтәрдән башкарыла. Чикләнүнең элементлары һәм секцияләре арасындагы ераклык, аның аскы кырые һәм җире хайванга мәйданчыктан чыгып китәргә рөхсәт итәргә яки имгәнү китерергә тиеш түгел.

Мәйданчык территориясендә мәйданчыктан файдалану кагыйдәләре булган мәгълүмати стенд урнаштырылырга тиеш.

157. Йорт хайваннары хуҗалары үз хайваннарының экскрементларын җыю һәм утильләштерүне мөстәкыйль гамәлгә ашыралар.

Хайваннар хуҗалары үз хайваннарының башка хайваннарга һәм кешеләргә куркыныч йогынтысын булдырмаска, шулай ук әйләнә-тирәдәгеләр өчен санитария нормалары нигезендә тынлыкны тәэмин итәргә, гамәлдәге санитария-гигиена һәм ветеринария кагыйдәләрен үтәргә тиеш.

Автостоянкалар мәйданчыклары

158. Җирлек территориясендә автостоянкаларның түбәндәге төрләре: автомобильләрне кыска вакытлы һәм озак саклау урнаштырыла.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогында төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең каты төрләрен, өслекләрне бәйләү элементларын, коймаларны яисә чүп-чар өчен кечкенә контейнерларны, яктырту җайланмаларын, мәгълүмати җиһазларны (күрсәткечләрне).

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участокларына килү юллары җәяүлеләр юлларының төп юнәлешләре белән кисешмәскә тиеш.

Автотранспорт чараларын озак вакытлы һәм кыска вакытлы саклау участогы аша җәяүлеләр өчен транзит юллар оештыру рөхсәт ителми.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы калган территориядән 3 м киңлектәге яшел үсентеләр полосасы белән аерылырга мөмкин.

Кече архитектура формалары

159. Кече архитектура формаларын урнаштыру биналарны һәм корылмаларны төзү, реконструкцияләү һәм капиталь ремонтлау проект документациясен, шулай ук төзекләндерү яисә эскиз тәкъдимнәрен "Төзекләндерү" бүлеге нигезендә гамәлгә ашырыла.

Кече архитектура формаларын проектлаганда һәм сайлаганда сертификацияләнгән эшләнмәләр каталогларыннан файдаланырга тәкъдим ителә. Тарихи төзелеш зоналары, җирлекнең үзәге, җирлекнең күп функцияле үзәкләре һәм зоналары өчен кече архитектура формалары индивидуаль проект эшләнмәләре нигезендә проектланырга тиеш.

160. Кече архитектура формаларына төп таләпләр түбәндәгеләр:

160.1. Территорияне төзекләндерү элементларының архитектура һәм ландшафт даирәсе характерына туры килүе;

160.2. Материалларның югары декоратив һәм эксплуатация сыйфатлары, тышкы мохит йогынтысын исәпкә алып, озак вакыт дәвамында аларны саклап калу;

160.3. Конструкциянең ныклыгы, ышанычлылыгы, иминлеге.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

161. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

161.1. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан каралган булырга тиеш.

Гамәлдәге такталардан һәм режимлы табличкалардан тыш, тышкы мәгълүмат чаралары вәкаләтле орган белән килештерелгән паспорт нигезендә һәм аның белән тулысынча яраштырып урнаштырыла һәм файдаланыла.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хуҗалары аларны тиешенчә тәэмин итә, тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары урнаштыру урыннарын ремонтлау һәм җыештыруны үз вакытында җитештерә.

Реклама яки мәгълүмати хәбәрләр урнаштырмыйча тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырын зарарлау, шулай ук тышкы реклама чараларын һәм полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән мәгълүматны ябыштыру, ябыштыру рөхсәт ителми.

Реклама яки мәгълүмат конструкциясе хуҗасы территорияне төзекләндерү һәм (яки) фасадның тышкы кыяфәтен монтаждан соң (демонтаждан) өч тәүлек дәвамында торгыза.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары, аларда фундамент блогы булганда, фундамент блогы белән бергә демонтацияләнергә тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә объектлар корылмаларына зыян китерү, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклыгын һәм тотрыклылыгын киметү рөхсәт ителми.

161.3. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары түбәндәге төрләргә мөмкин:

- көйләнгән конструкция;
- декоратив панно;
-консол конструкциясе;
-түбә конструкциясе;
-витрина конструкциясе;
- оешма тактасы;
- режимлы табличка;
- модульле конструкция;
- күләм-киңлек композициясе;
- калкан конструкциясе;
- флаглар композициясе;

- махсуслаштырылган конструкция.

161.4. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларына гомуми таләпләр:

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын проектлау, әзерләү һәм урнаштыру төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкарьләре) турында Россия Федерациясе законнары таләпләре, аларны саклау һәм алардан файдалану таләпләре нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш;

Тышкы мәгълүмат чараларында мәгълүмат Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләре турындагы законнар таләпләрен үтәгән килеш урнаштырылырга тиеш.

Ике яки аннан да күбрәк тел кулланган очракта, текстлар эчтәлек һәм техник бизәлеш буенча тиңдәш булырга, грамоталы һәм аңлаешлы итеп башкарылырга тиеш.

162. Тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру рөхсәт ителми:

1) күпфатирлы торак йортлар фасадларында:

- торак биналар чикләрендә, беренче һәм икенче катлар арасында урнашкан конструкцияләрдән тыш, торак булмаган бина биләгән урында;

- торак йортның үз чикләреннән иң күбе 1,5 метрга чыгып төзелгән торак булмаган биналар чикләреннән һәм мәгълүмат конструкциясен урнаштыручы зат тарафыннан биләнә торган заттан тыш, беренче һәм икенче катлар арасында урнашкан конструкцияләрдән тыш, торак йортның габаритларында урнашкан торак булмаган биналар чикләрендә;

- әлеге Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш, тәрәзә һәм ишек уемнарының, шулай ук витраж һәм витриналарның, шул исәптән төзелгән-кушып төзелгән биналарның тулысынча яисә өлешчә ябылуы рәвешендә;

- киртәләүче конструкцияләрдә, балконнарда, әгәр дә керү төркеменең проект тәкъдиме белән каралмаган булса;

- бер керү юлы булганда, бер конструкциядән артыграк;

2) торак булмаган билгеләнештәге биналар фасадларында:

- биш каттан артык биеклектәге биналарда вертикаль консольный конструкцияләр;

- әлеге Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш, икенче кат тәрәзәләренең аскы дәрәҗәсеннән югарырак;

3) керү төркемнәренең фризларында, козырекларында:

- бер керү юлы булганда, бер конструкциядән артыграк;

- бер керү урыны булган керү төркеме фризында урнаштырыла торган яктылык тартмалары, фон конструкцияләре рәвешендә;

4) мәдәни мирас объектларында, 1959 елга кадәр төзелгән тарихи биналарда:

- фон конструкцияләрен, ут тартмаларын, динамик конструкцияләрне, витрина һәм консоль конструкцияләрне, декоратив панноларны исәпкә алмаганда;

- яктылыктан файдаланып;

- архитектура фоны белән туры килмәгән контрастлы һәм бай төсле чишелештә;

5) административ-офис, сәүдә, мәдәни-күңел ачу, мондый объект проектында каралмаган 400 кв. метрдан артык мәйданлы спорт объектларында;

6) индивидуаль яисә күпфатирлы торак йортлар территориясендә аерым торучы конструкцияләр рәвешендә;

7) ябыла һәм каплап тора торган проемалар, витриналар, тәрәзәләр, арка, архитектура детальләре һәм декоратив-сәнгати бизәлеш, биналарда суперграфик, әлеге Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш;

8) эркерларда, колонналарда, пилястраларда, балконнарда;

9) мемориаль такталардан 2,0 м ераклыкта;

10) адреслы атрибутиканы каплый торган (урам исемнәре һәм йорт номерлары күрсәткечләре);

11) "Кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәҗбүри булмаган мәгълүматны (фирма исеме (исеме), аның урнашкан урыны (адресы) һәм аның эш режимы турында мәгълүмат), ә атап әйткәндә, юнәлешләрне, товарлар һәм хезмәт күрсәтүләр исемлеген, биналарны арендалау турындагы мәгълүматны, биналарны сатуны, модульле конструкцияләр, шулай ук калкан һәм витрин конструкцияләр рәвешендәге чыгармалардан тыш, арендалау, сату турында мәгълүматны күрсәтеп;

12) текстлы мәгълүматтан башка сурәтләр генә булган;

13) төсләре буенча фасадның архитектур фоны белән туры килмәүчеләр;

14) яктыртуның ачык ысулын кулланып;

15) инженерлык коммуникацияләре объектларында.

VI. Коммуникацияләрне төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә җир эшләрен уздыруга төп таләпләр

163. Юл өслекләрен грунт белән каплау яисә ачу (җир асты коммуникацияләрен салу, реконструкцияләү яисә ремонтлау, свай һәм шпунт тутыру, электр тапшыру линияләре терәкләрен, элемтә, яктырту терәкләрен урнаштыру (алмаштыру), яктырту планын төзү, грунт планировкасы, инженерлык тикшеренүләрендә эшләү һәм башка эшләр) белән бәйле эшләр Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты биргән язма рөхсәт (җир эшләрен җитештерү ордеры) булганда гына башкарыла.

164. Җирлек территориясен төзекләндерү белән бәйле җир, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм үткәрү тәртибе, җир эшләрен башкаруга ордер рәсмиләштерү һәм алу муниципаль хокукый актларның билгеләнгән таләпләренә туры китереп башкарыла.

165. Яшел утыртмаларны алып ташлау яисә күчереп утырту кирәк булганда, Башкарма комитетның күрсәтмәсен билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерергә һәм яшел утыртмаларныалып ташлап яисә күчереп утыртуны башкарырга кирәк.

166. Җирлек юлларында хәрәкәтне вакытлыча чикләү яисә туктату, юлның ике ягыннан да заказчылар һәм эшләр җитештерүчеләр турында кирәкле барлык белешмәләрне, эшләр срокларын, әйләнешнең мөмкин булган маршрутларын мәҗбүри урнаштырган вәкаләтле орган тарафыннан бирелә торган рөхсәт нигезендә гамәлгә ашырыла. Күрсәтелгән калканның рәвеше һәм эчтәлеге рөхсәт бирү буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең тиешле административ регламенты белән билгеләнә.

167. Вакыты чыккан ордерлар буенча коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә җир эшләре ирекле дип танылa.

VII. Уңайлы мохиткә аерым таләпләр

168. Торак мохитне төзекләндерү объектларын, урамнарны һәм юлларны, мәдәни-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларын проектлаганда, өлкән яшьтәге кешеләр һәм инвалидлар өчен торак пунктлар тирәлегеннән файдалану мөмкинлеген, әлеге объектларны өлкәннәрнең һәм инвалидларның күчеп йөрүенә ярдәм итә торган элементлар һәм техник чаралар белән тәэмин итүне күздә тоту тәкъдим ителә.

Өлкән яшьтәге затларны һәм инвалидларны хәрәкәткә китерүче техник чаралар һәм җайланмалар проектлау, төзү, урнаштыру, расланган проект документациясе

нигезендә яңа төзелештә заказчы тарафыннан гамәлгә ашырылырга тәкъдим ителә.

VIII. Биналар (алардагы бүлмәләр) милекчеләренең һәм янәшәдәге территорияләрне төзекләндерүдә корылмаларның катнашу тәртибе

169. Җирлек территорияләренең тиешле санитар торышын тәэмин итү, әйләнә-тирә мохитне пычранудан саклау һәм яклау чараларын гамәлгә ашыру максатларында, килештереп, аларны җыештыру һәм санитар карап тоту өчен хуҗалык субъектларына һәм физик затларга беркетелә.

170. Территорияләрне (җир кишәрлекләрен) җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен җитештерү бурычлары, әгәр законда яисә түбәндәге тәртиптә башкасы каралмаган булса, физик һәм юридик затларга йөкләнә:

170.1. идарәче оешмалар - күпфатирлы йортларның йорт яны территориясе, шулай ук 5 м радиустагы төп фасад ягыннан яки урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

170.2. социаль өлкә учреждениеләре (мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, мәдәният, сәламәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениеләре) - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территорияләр, шулай ук учреждение территориясе алдындагы җир кишәрлеге, 10 м радиуста төп фасад ягыннан йә урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта) башка яктан - 10 м радиуста;

күпфатирлы торак йортларда төзелгән торак булмаган биналарны эксплуатацияләүче затлар 170.3. якындагы территорияне озынлыкка - биналарның бөтен озынлыгы буена, киңлегенә - 10 м ераклыгында яисә юл өлеше бордюрына кадәр (юл буйлап урнашкан очракта) идарәче оешма белән шартнамә булмаган очракта, җыештырырга хокуклы;

170.4. Сәнәгать предприятиеләре һәм барлык милек рәвешләрендәге оешмалар - аларга килү юллары, тротуарлар, аларга якын коймалар, санитар-яклау зоналары. Предприятиеләрнең санитар-яклау зоналары гамәлдәге санитария кагыйдәләре һәм нормалары таләпләре нигезендә билгеләнә;

170.5. йорт салучы - 50 м радиуста төзелеш мәйданчыклары янындагы территорияләр һәм гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре нигезендә 50 м радиуста аларга килү юллары;

170.6. Торак йортлар хуҗалары - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә (яки, җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, җир кишәрлегенең асылда урнашкан чиге буенча) һәм территорияләр, 5 м ераклыктагы яисә урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

170.7. Стационар булмаган объектлар (лоткалар, киосклар, павильоннар һәм башка стационар булмаган сәүдә объектлары)хуҗалары һәм сезонлы кафелар - җир участогы объектын урнаштыру өчен бирелгән территория һәм аның янәшәсендәге территория урынның тышкы чигеннән алып урамның машина юлына кадәр 10 метр ераклыкта (юл буйлап объект урнашкан очракта);

170.8. базарлар идарәче компанияләре, сәүдә һәм җәмәгать туклануы оешмалары (рестораннар, кафелар, кибетләр) - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территорияләр һәм аның янәшәсендәге территорияләр кишәрлек чикләреннән 50 м радиуста һәм урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

170.9. биналарның, корылмаларның милекчеләре яисә башка хокук ияләре - бина, корылма периметры яисә бирелгән җир участогы чикләре һәм җир чиге чикләреннән 10 м радиустагы якын территория (юл буйлап объект урнашкан очракта);

170.10. Автомобиль юлының бүленгән полосасы чикләрендә һәм башка җир кишәрлекләрендә урнашкан ягулык салу станцияләре - бирелгән җир кишәрлеге

чикләрендә һәм аның янәшәсендәге территорияләр кишәрлек чикләреннән 50 м радиуста һәм урамның машина юлларына кадәр;

170.11. гараж кооперативлары - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территорияләр, участок чикләреннән 50 м радиустагы якын территория һәм урамның юл өлешенә һәм аларга килү юлларына кадәр;

170.12. күмү урыны - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә һәм участок чикләреннән 10 м радиуста якын территория;

170.13. Гомуми файдаланудагы территорияләр - бурычлар вәкаләтле органга йөкләнә;

170.14. Җир кишәрлекләренең хокук ияләре - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә (яки, җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, җир кишәрлегенең фактта барлыкка килгән чиге буенча) һәм җир кишәрлегенең тышкы чигеннән алып яки урамның машина юлына кадәр 5 м ераклыктагы территорияләр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

170.15 Автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау урыннары хуҗалары - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территория һәм җир кишәрлегенең тышкы чигеннән 10 м ераклыкта һәм урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта) янәшәдәге территория.

Якын-тирәдәге территорияләрнең чикләрен билгеләү яисә үзгәртү Канаш авыл җирлеге Советын якындагы территорияләрнең чикләре схемасын әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнә торган форматлар нигезендә раслау юлы белән гамәлгә ашырыла.

IX. Кагыйдәләр таләпләренең үтәлешен тикшереп тору

171.Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән җирлек территориясен төзекләндерү таләпләренең үтәлешен тәэмин итәләр.

172. Әлеге Кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә (Административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексы нигезендә аларны үтәмәгән өчен Россия Федерациясенең федераль законнарында һәм башка норматив хокукый актларында каралган нормалар һәм кагыйдәләр кертелгән әлеге Кагыйдәләр нигезләмәләреннән тыш) җаваплылыкка тартыла.

173. Төзекләндерү өлкәсендә законнар һәм муниципаль хокукый актлар таләпләрен үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплылыкка җәлеп итү әлеге таләпләрне үтәүдән һәм кертелгән хокук бозуларны бетерүдән затны азат итми.